Sisekaitseakadeemia
Justiitskolledž

Erika Moskvina

SOTSIAALNE EBAVÕRDSUS JA KURITEGEVUS
(Gini koefitsiendi analüüsi alusel)

Lõputöö

Juhendaja:
Uno Traat
Sisekaitseakadeemia lektor

Tallinn 2010

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Justiitskolledž	Kuu ja aasta: 05.2010
Töö pealkiri: Sotsiaalne ebavõrdsus ja kuritegevus.(Gini koefitsiendi analüüsi alusel).	
Töö autor: Erika Moskvina	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
Antud töös vaatleb autor sotsiaalset ebavõrdsust ühiskonnas ning selle seoseid kuritegevusega. Käesoleva lõputöö eesmärk on välja selgitada kas ja kuidas mõjutab sotsiaalne ebavõrdsus, vaadelduna läbi Gini koefitsiendi, kuritegevuse arvulisi näitajaid. Peamiseks ülesandeks Gini koefitsiendi arutamise ja olemuse tõlgendamine ja selgitamine. Autor keskendub antud töös sotsiaalsele ebavõrdsusele, vaadeldes seda läbi Gini koefitsiendi näitaja ja selle seostele kuritegevusega Eestis ja seda nii isikuvastaste- ja, varavastaste kuritegude kui ka muu kuritegevuse osas. Samuti leiavad kajastamist kuritegevuse ja Gini koefitsiendi seoseid USA kohta. Antud lõputöö käigus viib autor läbi võrdlev – sotsioloogilise analüüsi, samuti korrelatsioonanalüüsi kasutades selleks Pearsoni korrelatsioonikordajat. Käesolev uurimistöö koosneb järgnevatest osadest: sisukord, mõistete ja lühendite selgitus, sissejuhatus, teoreetiline osa, uurimus, kokkuvõte, võõrkeelne kokkuvõte, kasutatud allikate loetelu, tabelite ja jooniste loetelu, lisad.	
Võtmesõnad: sotsiaalne stratifikatsioon, relatiivne deprivatsioon, Gini koefitsient, ebavõrdsus.	
Keywords: social stratification, relative deprivation,Gini cofficient, inequality.	
Säilitamise koht:	
Vastab lõputöö nõuetele Juhendaja: Uno Traat	Allkiri:
Kaitsmisele lubatud Kolledži direktor: Hannes Liivak	Allkiri:

SISUKORD

MÕISTETE JA LÜHENDITE SELGITUS 4
SISSEJUHATUS 5
1. SOTSIAALSE EBAVÕRDSUSE OLEMUS 7
1.1 Sotsiaalset ebavõrdsust käsitlenud koolkonnad 10
1.2 Sotsiaalse ebavõrdsuse vormid 12
1.3 Sotsiaalne ebavõrdsus ja tõrjutus 13
1.4 Sotsiaalse ebavõrdsuse mõju kuritegevusele 14
1.4.1 Sotsiaalne ebavõrdsus ja varavastased kuriteod 17
1.4.2 Sotsiaalne ebavõrdsus ja isikuvastased kuriteod 19
1.4.3 Sotsiaalne ebavõrdsus ja muu kuritegevus 20
2. UURIMUSE METODOLOOGIA 22
2.1 Gini koefitsiendi olemus ja arvutamine 23
2.2 Gini koefitsiendi dünaamika maailma erinevates riikides 25
2.3 Kuritegevuse dünaamika USA-s ja Eestis 29
2.4 Kuritegevuse näitajate ja Gini koefitsiendi seoste analüüs 33
2.4.1 Kuritegevuse näitajate ja Gini koefitsiendi võrdlev- sotsioloogiline analüüs 33
2.4.2. Gini koefitsiendi ja registreeritud kuritegevuse üldarvu vaheline korrelatsioonanalüüs 43
2.5. Uurimuse järeldused 44
KOKKUVÕTE 47
SUMMARY 48
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU 49
TABELITE JA JOONISTE LOETELU 52
LISAD 53

MÕISTETE JA LÜHENDITE SELGITUS

Gini koefitsient- majandusliku ebavõrdsuse tase ühiskonnas.

FAO- Food and Agricultural Organization.

Kriminaliseerimine- mingi kuriteoliigi Karistusseadustikku lisamine.

PAHO- Pan Ameerika Health Organization.

Relatiivne deprivatsioon- suhteline ilmajäetus.

Sotsiaalne eksklusioon- sotsiaalne eraldamine, tõrjumine.

Sotsiaalne integratsioon- ühiskondlik sulandumine.

Sotsiaalne stratifikatsioon- sotsiaalne kihistumine, jagunemine klassideks.

WHO- World Health Organization.

SISSEJUHATUS

Juba Ameerika iseseisvusdeklaratsioonis on öeldud, et kõik inimesed on loodud võrdseks. Võrdsus oli ka üks prantsuse revolutsiooni võtmesõnu. Ka Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 12 rõhutab võrdsust rahvusest, rassist, nahavärvusest, soost, päritolust, usutunnistusest, veendumustest, varalisest või sotsiaalsest seisundist sõltumata. Kuid ometi on ebavõrdsus suuremal või vähemal määral olemas igas ühiskonnas, erinevate klasside, kastide ja ühiskonnakihtide näol ning neil on erinevad võimalused, mis tekitab ebavõrdsust.

Antud töös vaatleb autor sotsiaalset ebavõrdsust ühiskonnas ja selle seoseid kuritegevusega. Kuna sotsiaalne ebavõrdsus on üks kuritegevuse põhjusi ja mida suurem on ebavõrdsus erinevate ühiskonnakihtide vahel, seda rohkem avaldab see mõju kuritegevusele ning soodustab seda.

Antud töös seletab autor lahti sotsiaalse ebavõrdsuse olemuse, samuti tuuakse välja kuritegevuse seosed tööturu, hariduse, ühiskonna struktuuri ja väärtushinnangutega, vaadeldakse ka karistuse potensiaalset mõju kuritegevusele. Autor keskendub antud töös sotsiaalsele ebavõrdsusele, vaadeldes seda läbi Gini koefitsiendi näitaja ja selle seostele kuritegevusega Eestis ja seda nii isikuvastaste- ja, varavastaste kuritegude kui ka muu kuritegevuse osas. Sotsiaalse ebavõrdsuse olemus avaldub erinevas juurdepääsus ressurssidele ja hüvedele. Me kõik puutume kokku majandussurutisega inimeste sissetulekud vähenevad, toimuvad koondamised, töötute arv kasvab. Inimesed on majanduse kõrgperioodil (eelnevatel aastatel) võtnud laenusid ning sissetulekute vähenemine ja töökoha kaotus tekitavad toimetulekuraskusi. Autor püstitab hüpoteesi: *sissetulekute ebavõrdsus ühiskonnas, mis peegeldub Gini koefitsiendi näitajas mõjutab kuritegevuse arvulisi näitajaid.* Autor viib läbi uuringu, mis baseerub juba olemasolevatel andmetel. Andmete töötlemiseks kasutatakse võrdlev – sotsioloogilist analüüsi ning korrelatsioonanalüüsi, kasutades selleks Pearsoni korrelatsioonikordajat. Eesmärgiks on välja selgitada kas ja kuidas mõjutab sotsiaalne ebavõrdsus, vaadelduna läbi Gini koefitsiendi, kuritegevuse arvulisi näitajaid. Peamiseks ülesandeks Gini koefitsiendi arutamise ja olemuse tõlgendamine ja selgitamine.

Kuritegevuse näitajate põhjal ja Gini koefitsiendi arvnäitajate põhjal graafikute koostamine ja võrdlemine. Analüüsi tulemuste tõlgendamine.

Mida pakub antud töö vanglasüsteemile? Kuna vanglad on karistussüsteemi üks osa, siis on ka vanglad mõjutatud kujundatavast karistuspoliitikast. Uurimus võiks aidata kaasa karistuspoliitika edaspidisele kujundamisele. Lähtuvalt püstitatud hüpoteesist, kas kuritegevuses on tulevikus oodata tõusu või langust ja vastavalt sellele oleks võimalik planeerida vanglate- ning vanglakohtade arvu tulevikus. Et saada aru kuritegevuse laiemast kontekstist, peavad vanglatöötajad tajuma kinnipeetavaks saanud isikute tausta. Kui isiku kuritegelik käitumine on tingitud sotsiaalsetest teguritest on teda tunduvalt lihtsam resotsialiseerida kui isikuid, kelle kuritegelik käitumine tuleneb psühhilistest teguritest.

1. SOTSIAALSE EBAVÕRDSUSE OLEMUS

Üldjoontes teame me kõik, mis on sotsiaalne ebavõrdsus, me tunneme selle ära endi ümber paljudes erinevates vormides. On palju erinevaid viise kuidas sotsiaalne ebavõrdsus mõjutab meie elusid ja praegu, 21- se sajandi algul, ei ole kahtlust, et sotsiaalne ebavõrdsus on kasvav probleem. See ebavõrdsus ei ole märgatav ainult ühiskonnasiseselt, vaid ka erinevate ühiskondade vahel. On rikkad arenenud riigid ja rahvad ning on vaesed rahvad, kes tulevad vaevu ots-otsaga kokku ja kelle ellujäämine pole kindel. (Blackburn 1999:1).

Autori arvates eksisteerib Eesti ühiskonnas nagu ka kõigis teistes ühiskondades sotsiaalne ebavõrdsus. Meil on klassid: kõrgklass ehk rikkad, keskklass ja alamklass nn. vaesed ehk siis allpool vaesuspiiri elavad isikud. Geograafiliselt on meil samuti tunda ebavõrdsust, on rikkamad piirkonnad ja vaesemad piirkonnad, piirkonnad, kus on suurem tööhõive ja piirkonnad, kus on tohutu suur töötute arv. Parema elatustasemega piirkondades saavad inimesed lubada endale rohkem hüvesid, samas kui vaesemad piirkonnad võitlevad ellujäämise nimel. Raha eest saab omandada ka paremat haridust, tervishoiuteenust jne. See kõik loob ebavõrdsust, mis toob kaasa kadedust, viha ning tekitab inimestes kättemaksusoovi, iha samasuguste hüvede järele kui on paremal järjel olevatel inimestel, pahatihti viib see kuritegelikule teele või ajendab oma elatustaseme tõstmiseks otsima muid lisasissetulekuid kas või ajutiselt, näiteks erinevate laenude arvelt, mõtlemata sellele, et võlg on võõra oma ja tuleb ühel päeval tagastada koos intressidega. Laenude võtmise momendil lähtuvad inimesed tavaliselt oma hetkevõimalustest ja maksimumpiirist, arvestamata seda, et enamus laenusid võetakse mitmete aastate peale ja majanduslik stabiilsus ei pruugi püsida.

Sotsiaalne ebavõrdsus on seotud sotsiaalse stratifikatsiooniga, mida saab defineerida kui sotsiaalse ebavõrdsuse süsteemi erinevate gruppide vahel. Sotsiaalne ebavõrdsus gruppide seas baseerub tihti sotsiaalse grupi karakteristiku numbril, milleks on sotsiaalne klass, sugu, rass, rahvus, religioon, immigrandi staatus, seksuaalne orientatsioon, vanus. Sotsiaalne klass on võtmekomponent väljendamaks sotsiaalset ebavõrdsust ühiskonnas. (Rich 2008: 1251).

Sotsioökonoomiline staatus ja klass määrab võimalused grupile juurdepääsuks ressurssidele. See määrab suures osas ka võimalused individuaalseks elumuutuseks, kes elab mugavalt ja privilegeeritult ning isegi elu ootused. Isegi, kui tänapäeva generatsioon antud grupis teenib vähem, kui eelmine, on neile endistviisi tagatud privileegid ja staatus. Enamasti vaadatakse sotsiaalset ebavõrdsust siiski läbi sissetulekute ja heaolu, hariduse, elamispinna, tervishoiu, töö, perekonna ja poliitika. (Rich 2008: 1251).

Sotsiaalsest ebavõrdsusest rääkides peaks puudutama ka mõisteid vaesus ja sotsiaalne eksklusioon ehk sotsiaalne eraldamine, kuna nad eksisteerivad tihti koos. Nagu öeldud eksisteerivad vaesus ja ebavõrdsus tihti koos, kuid erinevates ühiskondades võib nende omavaheline suhe olla erinev. On ühiskondi, kus on suhteliselt kõrge vaesuse tase ja madal ebavõrdsuse tase ja on ühiskondi, kus on suhteliselt madal vaesuse tase ja suhteliselt kõrge ebavõrdsuse tase. Maailmapanga näitajad aastatest 2000- 2001 ütlevad, et maailmas on 2,8 miljardit inimest s.o umbes 45% maailma elanikkonnast, kes teenivad päevas vähem kui 2 USA dollarit ja 1,2 miljardit inimest s. o umbes 20% maailma rahvastikust, kelle päevane sissetulek on vähem kui 1 USA dollar. Seda võib nimetada vaesuseks või ekstreemseks ilmajäetuseks, kuna WHO andmeil, umbes 1,1 miljardit inimest ei oma juurdepääsu isegi puhtale joogiveele ja FAO andmeil kannatab püsivalt alatoitluse all umbes 840 miljonit täiskasvanut ja last. Ebaproportsionaalselt suure numbri vaestest moodustavadki naised ja lapsed, kuna enamuses ühiskondades on naiste töötasu madalam kui meestel ja naistel on kehvem juurdepääs nii arstiabile kui haridusele. (Hicks 2004: 982- 986).

Sotsiaalne ebavõrdsus ja sotsiaalne eksklusioon on viimasel ajal võitnud populaarsust poliitilistes dialoogides ja sotsiaalpoliitilistes väljaannetes ka Euroopa Liidus, kui identifitseeriti erinevad sotsiaal- ja majanduslikud probleemid, mis on seotud spetsiifiliste mitteprivilegeeritud rahvastikugruppidega. On hakatud korraldama erinevaid debatte, et selgitada välja ja adresseerida sotsiaalpoliitika ahel töötutest kodututeni ja laste vaesusest sotsiaalhoolekandeni, et tagada ka neile gruppidele juurdepääs ühiskonna ja kogukonna tegevustele. (Zhang 2008:871- 873).

Sotsiaalne eksklusioon ehk sotsiaalne tõrjumine on tuttav ilmselt meile kõigile, kuna seda on märgata ka Eesti tingimustes, näiteks a- sotsiaalide näol. Öeldakse ju nende kohta „ühiskonna heidikud“.

Üldiselt on sotsiaalse ebavõrdsuse vaatlemisel piiriks nullpunkt, mida me võtame kui võrdsust ja ülejäänu, mis on sellest ülesse või allapoole, on ebavõrdsus. Põhiliselt ongi ebavõrdsus (võrdsus) matemaatiline kontseptsioon. (Blackburn 1999:5,6).

Samuti tuleb eristada erinevust ja võrdsust, sest need ei ole vastandid ega ka mitte alternatiivid. Näiteks kaksikud võivad olla täiesti sarnased, kuid nad ei pruugi olla võrdsed, seda näiteks vanemate poolse kohtlemise koha pealt. Vennad- õed ei pruugi olla identsed, kuid võivad olla võrdsed pikkuse, kaalu ning vanemate poolse kohtlemise poolest. Vahetegemine on siinkohal olulise tähtsusega, et mõista sotsiaalset ebavõrdsust. Erinevus viib ebavõrdsuseni, mitte loogiliselt, kuid sotsiaalselt. Näiteks ei ole mingit loogilist põhjust, miks mustanahalised kodanikud peaksid olema vähem eelistatud, kui valge nahavärviga isikud, kuid tegelikkuses see nii on. Samuti eksisteerib sooline erinevus ja vahetegemine. Sellest võib järeldada, et juhul kui erinevused on sotsiaalselt tunnustatud, siis need viivad ebavõrdsuseni. (Blackburn 1999:5,6).

Samas võib anda erinevatele inimestele ühe ja sama töö ning võimalused, kuid üks töötab pikemad tunnid ja saavutab paremad tulemused, seega saab ta ka parema tasu. Ebavõrdsus, ebaõigluse tunne eksisteerib mitte seetõttu, et erinevad inimesed naudivad erinevaid sotsiaalseid hüvesid, vaid seetõttu, et ühiskonna kasum ja sissetulekud on ebavõrdselt jagatud, ühtedel on monopol ja teised omavad vähe või mitte midagi. (Blackburn 1999:7).

Mõned kümnendid tagasi elas Eesti riik üle suured poliitilised muutused, retoorikas saavutas ülekaalu turuideoloogia, millega kaasnesid ka kogu elanikkonna suured ootused. Paraku ei täitnud üleminek aga kõikide ootusi, kuivõrd majanduslike ja sotsiaalsete muutustega kaasnes ka sotsiaalse ebavõrdsuse kasv. Tegemist ei olnud ainult struktuurimuutustega, vaid ka valitsevate ideoloogiate muutumisega. Väärtussüsteemi teisenedes muutus paljude jaoks ka kogu senine elukorraldus. Samas tähendas muutus teatud sotsiaalsetele gruppidele valikuvõimaluste laienemist ning oskus kohaneda mõjutas inimeste edukust. (Lindemann & Saar 2008 : 210).

Nagu teisteski siirderiikides, on ka Eestis seoses ühelt majandussüsteemilt teisele üleminekuga suurenenud ebastabiilsus inimeste elukorralduses. Ebavõrdsuse ja ebaõigluse ilmingud võivad tekitada olukorra, kus osa ühiskonna liikmeid leiab endale õigustuse, et valida probleemsete olukordade lahendamiseks ebaseaduslikke vahendeid. Ühiskonnaelu korralduses toimunud järsud muutused on tekitanud Eestis suuri inimrühmi, kes on ära lõigatud ühiskonna aktiivsest tegevusväljast ning kes seetõttu peavad kindlustama endale toimetuleku neile käepäraste vahenditega.

Majanduslikest probleemidest tulenevalt kahaneb inimeste turvatunne, suureneb ohutunne, mis mõjutab kuritegevust ning see moodustab osa ühiskonnaelu varjupoolest.

Sotsiaalset ebavõrdsust saab vaadelda ja väljendada Gini koefitsiendi abil. Gini koefitsient näitab majandusliku ebavõrdsuse taset ühiskonnas ehk on sissetulekute ebavõrdsuse mõõt. Näiteks Gini koefitsient täieliku võrdsuse puhul on 0, mida lähemal 1-le seda suurem on ebavõrdsus. (Braid 2006: 288).

1.1 Sotsiaalset ebavõrdsust käsitlenud koolkonnad

Ühiskonnas tegelikult eksisteerivat ebavõrdsust seletatakse vägagi erinevate teoreetiliste käsitluste abil, kuid ükski neist ei saa pretendeerida ainuõigusele. Miks on ühed inimeste rühmad rikkamad kui teised? Milles seisneb sotsiaalne ebavõrdsus praeguses ühiskonnas? Üheks esimeseks sotsiaalse ebavõrdsuse analüüsiks võib pidada prantsuse sotsioloogi Emile Durkheimi selgitust, mis lähtus tööjaotusest ühiskonnas. Ta järeldas, et kõikides ühiskondades on elukutseid ja tegevusvaldkondi, mida loetakse teistest olulisemateks ja tähtsamateks. Tema arvates on inimeste andekuse tase erinev ja väljaõpe suurendab erinevusi veelgi. Tema arvates peavadki ühiskonnas olema tähtsamatel kohtadel kõige andekamad. Sellest kontseptsioonist lähtudes töötasid K. Davis ja W. Moore välja teooria, mille nimetuseks sai stratifikatsiooni- ehk kihistumisteooria. Nemad on funktsionalistliku teooria tähtsamad esindajad. Funktsionalistliku teooria peamiseks sotsiaalse ebavõrdsuse selgituseks ongi, et ühiskond saab eksisteerida ainult ebavõrdsuse olemasolul, st ebavõrdsus on ühiskonna normaalse arengu tulemus. (Aimre 1995: 7,8).

Funktsionalism ehk ühiskonna konfliktitu ja tasakaalustatud mudel. Ühiskonna eksisteerimiseks on vajalik, et täidetakse paljusid erinevaid funktsioone: vajalikke, vähem vajalikke ja tähtsusetuid. Ühiskond jaguneb ka erinevateks indiviididideks: andekad, keskpärased, töövõimelised, laisad, terved, haiged, haritud ja harimatud. Sellest tulenevalt on ühiskonna ülesanne paigutada kõige vastutusrikkamatele kohtadele kõige talendikamad, moraalsemad, kompetentsemad ja neile võimaldatakse juurdepääs rikkustele, mida mingis ühiskonnas rohkem hinnatakse. (Aimre 1995: 28- 29).

Teiseks sotsiaalse ebavõrdsuse käsitluseks võib pidada konfliktiteooriat, mille ristiisaks peetakse K. Marksi, kuigi marksistlik sotsioloogia seda eitas. (Aimre 1995: 8, 21).

Konfliktiteooriat seostatakse selliste sotsioloogidega nagu G. Simmel ja R. Dahrendorf. Sotsiaalse arengu aluseks on konflikt, millel on mitmeid erinevaid põhjusi nagu võimu omandamine, staatuse muutmine, tulude ümberjaotamine, väärtuste ümberhindamine, mis võib üle kasvada oma kõige äärmuslikumasse vormi- klassivõitluseks. (Aimre 1995: 8, 21).

Konflikt on selle teooria järgi üks põhilisi liikumapanevaid jõude, kuid samas on tema vastandmõisteteks kokkulepe, kord ja stabiilsus. Konfliktiteooria ei pea normaalseks sotsiaalset kihistumist ja ebavõrdsust ühiskonnas. Erinevalt funktsionalistlikust teooriast, et ühiskond on suhteliselt püsiv ja toetub üksmeelele on konfliktiteooria seisukohal, et ühiskond on pidevalt muutuv ja elab läbi konflikte ning iga ühiskonna element soodustab seda, iga ühiskond toetub osade oma liikmete sundimisele. (Aimre 1995: 8, 21).

Kolmas sotsiaalse ebavõrdsuse käsitlus lähtub eliiditeooriast. Poliitilise ja majandusliku võimu aspektist asub ühiskonna tipus väike grupp, kes valitseb riiki, enamus ehk mass seda teha ei saa. Vastavalt sellele vastanduvad ühiskonna eliit ja mass ning kehtestavad ühiskonna ebavõrdsust. Eliiditeooria rajajaks peetakse Itaalia sotsiolooge V. Paretot ja G. Moscat. Kuigi eliidi määratlused tunduvad olevat ühemõttelised, on nendes vastuolulisust sel määral, et seda toetavad enamik äärmuslikke parteisid ja erakondi. Samas peab osa kulturolooge eliidiks ainult vaimset eliiti. Viimast iseloomustab eraldatus massidest ning tänu sellele väärtuste, ideede ja ideaalide säilitamine. Eliit, olles vastandunud massile, täidab ühiskonnas kõige otsustavamat rolli ja seetõttu omab ja peabki omama võimu, jõukust, prestiiži ja privileege. Siit järeldub, et ka eliiditeooria, sarnaselt funktsionalistlikule teooriale, peab loomulikuks ühiskonna ebavõrdsust. (Aimre 1995: 8,9).

Autor ühildub siinkohal konfliktiteoreetiliste vaadetega, konflikt on edasiviivaks jõuks ja iga ühiskond toetub osade oma liikmete sundimisele, kuid samas on teatud elemente ka eliidi teooriast, mis peavad siiski igas ühiskonnas olema. Eliit, eelkõige vaimne eliit on tähtis igas ühiskonnas, sest nemad loovad väärtusi, kuid eliit ei peaks ennast vastandama massidele, vaid vastupidi, viima väärtusi massidesse. Autor vastandub funktsionalistlikule teooriale, kuna ei pea sotsiaalset ebavõrdsust ühiskonnas loomulikuks nähtuseks.

1.2 Sotsiaalse ebavõrdsuse vormid

Ebavõrdsust näidatakse sageli läbi finantsnäitajate, see on kontrast rikaste ja vaeste vahel. Raha mängib olulist rolli paljudes ebavõrdsuse vormides. Näiteks tervishoiu sfääris.

USA ja Sveits kulutavad igal aastal tervishoiu sfääris ühele isikule umbes 600 korda rohkem raha kui näiteks Vietnam, Tansaania või Sierra Leone. Samuti võime vaadata tehnoloogilist poolt. See on üks tähtsamaid faktoreid, mis mõjutab sissetulekute taset. Kellel on parem tehnoloogia, toodab rohkem, teenib rohkem. (Blackburn 1999:10).

Tähtsaim baas sotsiaalsele diferentseerimisele on töö. Industrialiseeritud ühiskonnas on see väga tähtis, kuna töö on sissetulek ühiskonnale ja selle liikmetele. Tegelikkuses tähendab see palju rohkem. See võib olla sisemiselt nauditav või ebameeldiv, kaasluse allikas, peale kõige selle aga tähtsaim alus sotsiaalsele identiteedile. Töötutele on töö kaotus palju enam kui sissetuleku kaotus, see on palju ulatuslikum, need tunded ja otsused, mida isik elab üle, kui ta võrdleb end teiste enda sarnaste isikutega, oma grupi liikmetega, see on suhteline ilmajäetus ehk relatiivne deprivatsioon. (Blackburn 1999:10).

Kaasaegse inimese vajadused on tema ajaloolise loomise produkt. Kui üritada klassifitseerida ja grupeerida inimese peamisi vajadusi, saame hierarhilise süsteemi, mis koosneb teatud tasemetest. Madalaimal tasemel on elementaarsed bioloogilised vajadused nagu enesealalhoiu instinkt, paljunemine, orienteeritud vajadused. Sotsiaalses protsessis on see tasand kõige tähtsam, sest see baseerub erinevatel materiaalsetel vajadustel nagu toit, riietus, töö. Orienteeritud vajadused kasvavad aja jooksul, tekib vajadus teadmiste, hariduse ja info järele. Olulised on ka seksuaalvajadused, armastus, emadus-isadus, laste saamine ning nende eest hoolitsemine. Siit tekib uus vajadus sotsiaalses suhtlemises, kujundada oma koht sotsiaalses grupis, omada püsivaid sotsiaalseid kontakte, saada tunnustust. Kõrgeimaks tasandiks on sotsiaalpsühholoogiline tasand. See on seotud isiksuse kujunemisega, töö- ja loomingulise eneseteostusega, sotsiaalse aktiivsusega, ideoloogiliste vajaduste rahuldamisega, oma koha leidmisega ühiskonnas, olemaks selle täisväärtuslik liige ehk kogu eksistentsi mõttega. (Kudrjavtsev 1998: 43,44).

Autor on seisukohal, et kõigi nende vajaduste rahuldamiseks tänapäeva ühiskonnas on vaja materiaalseid vahendeid. Suurem sissetulek, majanduslik stabiilsus isiklikul tasandil- need tagavad parema sotsiaalse seisundi, tunnustuse ning on loomulik, et iga inimene püüdleb nende hüvede poole ja soovib seda kõike omada.

Kui inimene tunneb, et talle ei võimaldata neid hüvesid nautida võrdselt teistega, püüab ta leida alternatiive, et seda kõike siiski saavutada. Sageli on selleks alternatiiviks kuritegelik viis. Ebavõrdsus, mõjutatuna majanduslikest aspektidest, eksisteerib paljudes erivormides ja mõjutab kõiki eluvaldkondi.

1.3 Sotsiaalne ebavõrdsus ja tõrjutus

Kõige üldisemalt tähendab sotsiaalne ebavõrdsus sotsiaalsete gruppide erinevusi, kellelgi on midagi rohkem kui teistel. See miski võib olla töö, vaba aeg, raha, teadmised, head sõbrad. Oluliste ressursside ebavõrdne jaotumine seostub tihti ebaõigluse ideega, mis erinevalt ebavõrdsusest on hinnanguline mõiste. Inimeste kasutada olevate ressursside all mõeldakse enamasti materiaalset vara: sissetulekut, sääste, kinnisvara ja muud. Ja kuigi rahaline rikkus on tänapäeval kõige otsesemalt toimetulekuga seotud, mängivad tähtsat rolli ka sellised ressursid, mida ei saa käega katsuda - tervis, sotsiaalne ja kultuuriline osalemine. Samas on nii sotsiaalne kui kultuuriline osalemine seotud materiaalsete ressurssidega. Inimese koht ühiskonnas ja tema materiaalsed ressursid on aga veelgi otsesemalt seotud. (Toomse 2007:5,6).

Sotsiaalne tõrjutus on viimaste aastakümnete heaolu- ja vaesusuuringutes kujunenud üheks võtmeteemaks, mille raames käsitletakse paljusid nüüdisaja ühiskonnale iseloomulike probleeme. Kõige üldisemalt võib sotsiaalset tõrjutust käsitleda kui heaolupuudujääkide ning nendest tulenevate probleemide kuhjumise protsessi, mis põhjustab ühiskondliku osalemise vähenemist, jõuetus- ja pettumustunde süvenemist ning ühiskonnaelust eemaldumist. Sen (2000) on leidnud, et sotsiaalse tõrjutuse kontseptsioon hõlmab paljusid sotsiaalseid ja majanduslikke probleeme: vaesust, suhtelist ilmajäetust, diskrimineerimist, vähest sotsiaalset kapitali, usalduse defitsiiti. Siiski ei ole sotsiaalne tõrjutus samastatav ühegi nimetatud üksiku heaolupuudujäägiga, vaid sel on kompleksne iseloom. Tõrjutus tähendab sotsiaalse integratsiooni puudumist ning suutmatust osaleda põhilistes poliitilistes, majanduslikes ja sotsiaalsetes struktuurides. Abramson on sotsiaalset tõrjutust käsitlenud ka äärmusliku vaesusena- tõrjutud on vaestest kõige vaesemad, need, kelle vaesus on krooniline. (Trumm 2010:10).

1.4 Sotsiaalse ebavõrdsuse mõju kuritegevusele

Inimkonna tähtsamaid probleeme on olnud ja on elatusvahendite hankimine. Tähtsuselt teiseks, aga mõnes riigis isegi esmaseks probleemiks on kujunenud kuritegevus ja selle kasv. Ainult teoreetilise mõtte seisukohalt on ühiskonnas kuritegevus majanduslike, poliitiliste, sotsiaalsete jt. protsesside ning nendest tulenevate vastuolude tagajärg. (Leps 1991: 3).

Kuritegevuse majanduslike ja sotsiaaldemograafiliste aspektide praktiline uurimine ning majandusteadusliku metoodika kasutamine kriminaalse käitumise põhjuste analüüsimisel sai alguse 1960- ndatel aastatel. Varem domineerisid psühholoogiline vaatenurk- kuritegelik käitumine on selgitatav kaasasündinud isiksuseomaduste või vaimuhaiguste kaudu- ja sotsioloogiline vaatenurk, mis lähtus ühiskonna inimkäitumist määravast rollist. Mõlemad käsitlused eirasid individuaalse otsuse tähtsust kuriteo sooritamisel, vaadeldes õigusrikkumist kui eeldetermineeritut. (Raus &Timmusk 2005:6).

1963. aastal uuris Belton M. Fleisher noorte kuritegevust mõjutavaid faktoreid ning jõudis järeldusele, et tööpuuduse määral on oluline samasuunaline mõju noorte kuritegevusele. Fleisher vaatles õigusrikkumiste sooritamist kui alternatiivi seaduslikes tegevustes osalemisele ning leidis, et mida kõrgem on töötuse määr, seda raskem on uutel tööturule sisenejatel, eriti noortel, leida endale meelepärast tööd ning seda suurema tõenäosusega võivad nad otsustada kuritegeliku tee kasuks. (Raus & Timmusk 2005: 6).

Tööpuudus vähendab inimese võimalust legaalset sissetulekut teenida nii töötu olemise ajal kui tulevikus, sest tööandja silmis kaotab(eriti pikaajaliselt) töötu inimkapitali ning töö leidmine muutub üha raskemaks. Eestis on töötus oluliseks probleemiks, eriti kõrge oli töötuse määr aastal 2000 (13,6%). Enne töötukindlustussüsteemi toimima hakkamist olid töötu võimalused seaduslikku sissetulekut teenida vägagi piiratud. Töötu abiraha oli väike ning selle saamiseks kehtestatud tingimused küllaltki ranged. Ka töötuskindlustussüsteemi käivitumine kaitseb eelkõige neid, kes said töökohalt suuremat palka. Kõige raskemas olukorras on pikaajalised töötud ja noored, kel enne töötu staatust kindlat sissetulekut polnud. Kuna kõigist kuritegudest Eestis moodustavad väga suure osa varavastased kuriteod, võiks töötuse määr osutuda oluliseks mõjuriks nii kogu kuritegevuse taseme kui varguste arvu osas. Eesti kuritegevuse trendide ja töötuse vahel on märgata teatud sarnasusi. (Raus &Timmusk 2005:19).

Lääne kriminoloogide poolt kogutud andmete põhjal selgub, et 10%- line töötuse kasv toob endaga kaasa 5%- lise kuritegevuse kasvu. (Leps 1993: 50).

Nii Belton M. Fleisher kui Isaac Ehrlich tuvastasid töötuse mõju kuritegevusele, vaadeldes tööpuuduse määra kui tööturul seadusliku sissetuleku teenimise võimaluste üht indikaatorit. Lisaks majandusnäitajate mõjule uurisid nii Becker kui Ehrlich ka politseijõudude kohaloleku, süüdimõistmiste tõenäosuste ja karistuste raskusastme mõju kriminaalsele tegevusele piirkonnas. Eeldatakse, et kuriteo sooritamist kavandav isik hindab nii riski tabatud saada kui karistuse raskust. (Raus & Timmusk 2005:7).

Fleisher viis läbi ka esimese empiirilise analüüsi sissetuleku mõju kohta indiviidi otsusele sooritada kuritegu. Ta eeldas, et väike sissetulek suurendab seaduslikus tegevuses osalemise alternatiivkulu ning vähendab kuritegevuses osalemise alternatiivkulu. Seega on võimaliku vahelejäämise kulu suhteliselt väike, sest praeguse madala sissetulekuga indiviidid hindavad oma tulevast seaduslikku sissetulekut samuti madalaks, mistõttu kriminaalse kuulsuse omandamisega kaotaks nad suhteliselt vähe oma potensiaalsest tulevasest teenistusest. Seetõttu on ka ebaseaduslikele tegevustele või vanglas viibimisele kulutatud aja rahaline väärtus väike. (Raus & Timmusk 2005: 6).

Indiviidi valikuid seaduslike ja ebaseaduslike tegevuste vahel mõjutavad nendega seotud tulud ja kulud. Kuna neid tulusid ja kulusid on võimalik mõõta mitmel moel, siis kasutavad eri autorid kuritegevuse põhjuste analüüsil erinevaid selgitavaid muutujaid. Võib lähtuda seaduslike tegevuste tuludest mõõdetuna palga, hariduse, töötuse ja teiste näitajate kaudu. Empiirilisse analüüsi kaasatakse enamasti ka demograafilised näitajad nagu elanikkonna vanuseline ja rahvuslik koosseis. Kuriteo sooritamise kulu mõjutavate teguritena on analüüsitud kuriteolt tabamise tõenäosust, mida mõõdetakse näiteks politseinike arvu kaudu või karistuse raskust. Enamasti uuritakse eraldi majanduslike näitajate mõju varavastasele ja vägivaldsele kuritegevusele, sest varavastane kuritegevus peaks olema majanduslike mõjurite kaudu palju paremini seletatav. (Raus & Timmusk 2005:7).

Jeff Groggeri uuringus esitatakse kriminaalse tegevuse tulusid mõjutavate tegurite hinnangud ning uuritakse palgataseme mõju kuritegevusele. Tema mudeli järgi sooritab indiviid kuriteo, kui kuritegevuse esimese tunni tulu ületab tema turupalga. Groggeri uuringu tulemused näitavad, et noorte meeste käitumist mõjutavad paljustki tuludest ajendatud motiivid ning reaalpalkade langus võib olla noorte kuritegevuse kasvu oluline mõjur. (Raus & Timmusk 2005:9).

S. Machin ja C. Meghir uurisid majanduslike näitajate mõju kuritegevusele, keskendudes eriti väiksemapalgaliste isikute palgamuutuste analüüsile. Nad kasutasid Inglismaa ja Walesi piirkondade andmeid aastatest 1975- 1996 ning leidsid, et vähekvalifitseeritud tööliste palga langus viib kuritegevuse kasvuni. Nende arvates on palk parem kuritegevuse indikaator kui tööpuudus, sest kurjategijal võib olla ka seaduslik töökoht, kuid madal palgamäär vähendab töö pakkumist ning rohkem aega ja jõudu kulutatakse ebaseaduslikule tegevusele. (Raus & Timmusk 2005:10).

Seostatud on ka sissetulekute ebavõrdsust ja kuritegevust. Morgan Kelly analüüsis 2000-ndal aastal Suurbritannia maakondade 1991.aasta andmeid ning jõudis järeldusele, et ebavõrdsusel on tugev mõju vägivaldsele kuritegevusele, kuid seos varavastase kuritegevusega on väga nõrk. P. Fajnzylber *et al* 2002 uurimistulemused osutusid sarnaseks Kelly näidatule: suurem ebavõrdsus viib kõrgema kuritegevuse tasemeni. (Raus & Timmusk 2005:10).

Vaadeldes sotsiaalse ebavõrdsuse ja kuritegevuse seoseid, tuleks lisaks sissetulekutele ja palgale mainida veel üht faktorit, nimelt haridus, mis avaldab mõju ebavõrdsusest tulenevale kuritegevusele. Haridus on oluline faktor, mis kindlustab isiku sotsiaalset ja majanduslikku staatust. (Breault 2008: 677-679).

Haridustase suurendab võimalikku seaduslikku tulu palga näol, mis on alternatiiviks kuritegevusest saadavale tulule. Haridus võib mõjutada ka väärtushinnanguid, vähendades indiviidi moraalset valmisolekut kuritegu sooritada. L. Lochner ja E. Moretti uurisid hariduse mõju kuritegevusele ning järeldasid, et hariduse omandamine vähendab oluliselt tõenäosust, et isik sooritab tulevikus kuriteo. Kasutati FBI andmeid arreteerimiste kohta ning analüüsiti eri kuriteoliike. Uuringu tulemustest järeldub, et haridus mõjutab kõige enam mõrvade, kallaletungide ja mootorrattavarguste toimepanekut. Noorte osas mõjutab hariduse olemasolu samuti kuritegevust. Kõigil juhtudel tuvastati hariduse kuritegevust vähendav mõju. Narkootikumidega tegelemist vähendavad kõrgharidus ja kohalik madal töötuse määr. (Raus & Timmusk 2005:10,11).

Samas lisab autor juurde viitamata allikate alusel, et Eesti haridussüsteem loob ebavõrdsust. Meil on tavakoolid ja eliitkoolid ning eliitkoolides üld- ja keskhariduse omandanud õpilastel on paremad võimalused saada kõrgkooli. Neid eelistatakse vastuvõtmisel. Ebavõrdsust väljendab juba sõna „eliit“, ja kahtlemata avaldab see teatud mõju tavakooli õpilasele, kes tunneb ennast kehvemas seisus olevana, sest tema ei ole „eliit“, vaid „tava“.

1.4.1 Sotsiaalne ebavõrdsus ja varavastased kuriteod

Varavastaste kuritegude all peetakse silmas eelkõige vargusi ja kelmusi, kuna need moodustavad kandva osa varavastastest kuritegudest. 2008. aastal moodustasid varavastased kuriteod 55% registreeritud kuritegevusest. (Ahven & Salla 2009: 33,34).

Varavastaste kuritegude toimepanijateks on valdavalt alla 25- aastased, kusjuures ka alaealiste osakaal on suur. Maakondadest registreeriti varavastaseid kuritegusid kõige enam Harjumaal ja Ida- Virumaal. Sissetungimisega pandi toime 39% vargustest. (Ahven & Salla 2009: 33,34).

Majanduslike tegurite mõju varavastasele kuritegevusele on üldiselt palju suurem kui mõju vägivaldsele kuritegevusele, kuid mõnes uurimuses (Kapuscinski *et al* 1998) on tuvastatud töötuse oluline mõju ka vägivaldsele kuritegevusele. (Klein & Borodin 2009:7;8).

Anna Nillson ja Jonas Agell uurisid aastal 2003 tööpuuduse ja tööturuprogrammides osalemise mõju kuritegevusele, kasutades paneelandmeid, mis hõlmavad 288 Rootsi omavalitsust aastail 1996- 2000. Rootsi tööpuuduse määr langes sel perioodil 5,1%, noorte töötuse määr koguni 12.5%. Erinevused omavalitsuste kaupa olid väga suured. Tuvastati tööpuuduse statistiline mõju üldisele kuritegevuse tasemele, murdvargustele, autovargustele ja narkootikumide omamisele. Arvutuste järgi võis tööpuuduse märgatav vähenemine 1990- ndate aastate teisel poolel põhjustada murdvarguste ja autovarguste vähenemise vastavalt 15% ja 20% ulatuses. (Klein & Borodin 2009:8).

Siren on uurinud varguste taustapõhjuseid Soomes 1950- 1987. Varguste esinemisi selgitas kõige paremini kulutused tarbekaupadele, ümberkolimine, töötuse tase ja noort meeste osalemine sõjaväes. Lääne kuritegevus on majandusraskuste ajal pigem suurenenud kui langenud. Selgitused näitavad, et inimeste tegutsemismotiivid on seotud ka väärtushinnangutega. Cliffordi järgi lääneriikides ja endistes kommunistlikes maades on kuritegevus seotud individualistlike väärtustega. Tema sõnul individualism on ühiskonna üks kuritegevuse mõõdik ja prognoosimääraja. Mida enam individualismi rõhutada, seda enam leidub ühiskonnas motiive kuritegude sooritamiseks. Individualistlikud väärtushinnangud viivad selleni, et üksikisikute majanduslike nõudmiste tase kasvab. Enda olukorra parandamiseks kasutatakse siis ka kuritegelikke võimalusi. Seetõttu, kui riigis on rasked ajad, püüavad inimesed oma materiaalset eelisseisundit teiste ees säilitada kasvõi kuritegelike vahenditega. (Klein & Borodin 2009:7).

H. Entorf ja H. Sprengler uurisid demograafiliste faktorite, noorte tööpuuduse ja sissetulekute ebavõrdsuse mõju kuritegevusele, kasutades selleks Saksa liidumaade paneelandmeid. Nad leidsid toetust kuritegevuse majanduslikule teooriale varavastaste kuritegude mõjurite osas. Isikuvastaste kuritegude osas avastati ainult nõrk seos analüüsitud sotsiaalmajanduslike ja demograafiliste näitajatega. (Raus & Timmusk 2005:12).

Tuvastati, et kuritegevus väheneb, kui suureneb kuriteolt tabamise tõenäosus ning kuritegevus suureneb oluliselt, kui noorte töötus kasvab. Ka noorte osakaal rahvastikus osutus oluliseks kuritegevuse mõjuriks. (Raus & Timmusk 2005:12).

Vaadeldes varguste ja töötuse seoseid Eestis maakondlikul tasandil, ilmneb, et üldiselt on kõrgema töötusega piirkondades rohkem vargusi 1000 elaniku kohta. Erandiks on Harjumaa, kus töötuse tase on Eesti madalamaid, kuid vargusi esineb rohkem kui mujal. Siinkohal on oluline Tallinna kuulumine Harju maakonda, käivitub oluline ruumiline tegur, varavastane kuritegevus koondub jõukamasse piirkonda, keskusesse ehk antud juhul Tallinnasse. Vägivaldse kuritegevuse ja töötuse määra koosvarieeruvust enamik empiirilisi uuringuid tuvastanud ei ole, kuid siiski ei saa seda välistada, sest osa vägivaldseid kuritegusid pannakse toime just varalise kasu saamise eesmärgil. (Raus & Timmusk 2005:20;21).

Eesti ühiskonnas on veel üks sotsiaalse ebavõrdsuse ilming, nimelt eakate tõrjumine tööturult. Eesti Vabariigi Põhiseaduse II peatükk ütleb küll, et kõik on võrdsed ja kõigil on võrdsed õigused, kuid samas vaatame kas või Vangistusseadust § 152, mis ütleb, et vanglaametnik võidakse vabastada ametist 58-60 aasta vanuselt. See on enne üldist pensioniiga. Isik saadetakse eelpensionile, mis on aga väiksem kui tavapension. Samasugust suhtumist eakamatesse võib märgata ka muudes valdkondades. Tööle võetakse siiski nooremaid.

2008. aastal selgitati kohtueelses menetluses välja mitukümmend eakat, kes panid toime nii varavastaseid kuritegusid kui ka isikuvastaseid kuritegusid. Varguste osas esines nii metallivargusi kui ka vargusi kauplustest. Peaaegu kolmandik eakamate poolt toime pandud kuritegudest olid kehalised väärkohtlemised ja seda elukaaslaste- abikaasade suhtes või laste suhtes. (Salla, Tammiste & Laur 2009:20).

Eelpool kirjeldatust võib järeldada, et eakamad inimesed ei leia endale rakendust tööturul, puudub võimalus teenida seaduslikku sissetulekut, pidada ülal peret, mis tekitab konflikte peresiseselt, vallandades vägivaldset käitumist ning samas sundides otsima ebaseaduslikke sissetulekuallikaid.

1.4.2 Sotsiaalne ebavõrdsus ja isikuvastased kuriteod

Isikuvastaste kuritegude all peetakse siinkohal silmas eelkõige kehalise väärkohtlemise juhtumeid, tapmisi, vägistamisi, röövimisi ning raskete kehavigastuste tekitamist. Vägivallakuriteod moodustasid 2008. aastal 18% registreeritud kuritegevusest. Enam registreeriti neid Tallinnas, Narvas. Proportsionaalselt panevad enam vägivallakuritegusid toime noored 18- 24 aastased mehed. (Salla & Tammiste 2009: 23-32).

Üheks isikuvastast kuritegevust mõjutavaks demograafiliseks faktoriks Eestis on muulaste osakaal elanike hulgas. Kirjeldava statistika põhjal on Eestis kuritegudes süüdistatavate muulaste osakaal kõigist süüdistatavatest märksa kõrgem, võrreldes nende osakaaluga rahvastikust. Ilmneb, et muulaste osakaal süüdistatavate hulgas on kasvanud, samas kui muulaste protsent kogu elanikkonnast on langenud. Ilmselt on muulastel rohkem motiive kuritegusid toime panna, põhjuseks võib olla keelebarjäär, mille tõttu on raskem leida rahuldavat töökohta ning neil võib olla oma sotsiaalsete suhete võrgustik, mille normid ei vasta Eesti seadustele. (Raus & Timmusk 2005:24,31).

Paljudes riikides on olemas juba strukturaalne ebavõrdsus, mis tuleneb seadustest. Näiteks teatud ühiskondades on juba seaduste tasemel pandud paika, et naised on meestest madalamal ja neil on vähem õigusi, ka seadusega karistatavad teod on erinevad. Rännates välja antud riigist ja asudes elama mõnesse teise riiki võtavad inimesed siiski kaasa oma väärtushinnangud ja kui need ei lange kokku uue asukohariigi väärtushinnangutega ning seadusandlusega, tekibki konflikt, mille tulemuseks on seaduserikkumine. Tihti ei saa sisserännanud inimesed ka põliselanikega võrdseid võimalusi näiteks tööturul ja nad peavad leppima madalamate töökohtadega, nad on lihtsalt odav tööjõud. Siit tekivad klassivahed põliselanike ja muulaste vahel. (Walsh 2006: 1159).

Autori arvates eksisteerib strukturaalne ebavõrdsus ka Eestis. Seadustest tulenevad näiteks nõuded, et teatud ametitesse võivad asuda ainult Eesti kodanikud, ei piisa elamisloa omamisest ja kes valdavad riigikeelt nõutud tasemel. See vähendab muulaste võimalust töökoha leidmisel, suurendab ebavõrdust tööturul, mis omakorda tekitab frustratsiooni ja vihkamist ning loob aluse vägivaldsuse tekkeks.

Vaadeldes muulaste osakaalu rahvastikus ning tapmiste ja raskete kehavigastuste tekitamise arvu 1000 elaniku kohta maakondlike andmete põhjal, ilmneb, et muulaste osakaal võib osutuda oluliseks mõjuriks. Tapmiste ja tapmiskatsete arv on 10000 elaniku kohta kõrgeim Ida– Virumaal, kus muulaste osakaal rahvastikus on kõrgeim. Samuti on Eesti Statistikaameti andmeil ligi 90% süüdistatavatest mehed. (Raus & Timmusk 2005: 24,31).

Mis puudutab meessoost kurjategijate arvu üldiselt, mitte ainult Eestis, siis 19. sajandi lõpus oli see stabiilsel tasemel, eelmise sajandi 20- ndatel aastatel saavutas kõige madalama taseme, kuid seejärel on selle kategooria kurjategijate hulgas toimunud pidev kasvutendents. (Tham 1982:50).

Soomes on uuritud, et vägivallakuritegude tõus on seotud üksikisiku ohutundega, kui ta tunneb, et on kaotamas oma ühiskondlikku positsiooni. Sel hetkel ei ole üksikisikul silme ees eesmärke, millede täitumine tema olukorda parandaks. Sellest lähtuva ebaõnnestumise ja lootusetuse tunde leevendamiseks põgenevad mõned isikud võimsaid tundeelamusi andvatesse lühiajalistesse tegevustesse. Kõige lihtsamini valitav võimalus on füüsilist ohutunnet tekitav vägivald. Kui inimene õnnestub paremini vägivalla kasutamisel, arvab ta, et teda hinnatakse ka muidu rohkem. (Klein & Borodin 2009:6).

Sotsiaalse sidususe või, nagu öeldakse sotsiaalse kapitali vähenemine ühiskonnas sünnitab inimsuhetes hoolimatust ja vägivalda, mis ilmneb üsna selgelt ka Eesti kuritegevuse andmetes. (Klein 2005: 149).

1.4.3 Sotsiaalne ebavõrdsus ja muu kuritegevus

Muu kuritegevuse all peab autor silmas eelkõige narkokuritegevust, valgekraede kuritegevust, majanduskuritegevust, milleks on rahapesu, salakaubavedu, maksukuriteod. Narkokuriteod moodustasid 2008. aastal 3% kogu registreeritud kuritegevusest, valdava osa neist moodustasid suure koguse narkootikumide vahendamisega seotud kuriteod. Suurema osa narkokuritegudest 2008. aastal panid toime 18- 29 aastased isikud, kel on raske siseneda seaduslikule tööturule, kuna sageli puudub haridus, töökogemus. (Ahven 2009: 43- 46).

Ametialaseid kuritegusid registreeriti 2008. aastal 17% rohkem kui 2007. aastal, see on enamasti ametipositsiooni kuritarvitamine majandusliku kasu saamise eesmärgil, mis väljendub pistise ja altkäemaksu võtmises. (Ahven 2009: 48).

Majanduskuritegevuse kasv oli 2008. aastal võrreldes eelnevate aastatega 68%. Sellest ei saa küll järeldada, et neid kuritegusid hakati nii palju rohkem toime panema, pigem on põhjuseks seadusemuudatused. Ebaseadusliku majandustegevusega seotud kuritegude arv kasvas eelkõige tubaka- ja alkoholitoodete käitlemise korra rikkumise tõttu ning maksukuritegude tõttu, mille põhjustasid peamiselt salakaubavedu ning keelatud ja eriluba nõudva kauba vedu. (Ahven 2009: 53.54).

Siin kohal tuleks ära märkida, et kui valdavalt on kurjategijateks meessoost isikud, naised panevad toime iga kümnenda kuriteo, siis majanduskuritegude statistika näitab, et salakaubaveo puhul on toimepanijatest 40% naised, samuti väärib märkimist fakt, et salakaubaveoga tegelevatest naistest üle poolte on 40- aastased või vanemad ning rikkumised pannakse toime enamasti Ida- Virumaal. Siit võib järeldada, et kuna Ida-Virumaal on tööhõive üks Eesti madalamaid ja nii nagu mujal eelistatakse tööturul nooremaid, otsivad eakamad inimesed muid alternatiivseid variante elatise teenimiseks. (Ahven 2009: 54).

Üldiselt mõjutavad kuritegevust välised faktorid, kuid kurjategija lähtub siiski isiklikest huvidest ja heaolust. Maksimeerides isiklikke huvisid, võib inimene ületada naturaalse kontrolljoone, mis põhjustab kriminaalset käitumist. (Leps & Remmel 1997:82).

Kuna eelpool käsitletu näitab, et inimeste sissetulekud, töötus ja elatustase on seotud kuritegevusega võib oletada, et antud hetke raske majanduslik olukord riigis, kui töötuse osakaal jätkuvalt kasvab ja inimesed ei suuda laene maksta, on oht, et varavastased kuriteod kasvavad ja samas võivad oma loomult muutuda ka vägivaldsemaks ja impulsiivsemaks. (Klein & Borodin 2009:36).

2. UURIMUSE METODOLOOGIA

Uurimismeetoditeks on ebavõrdsuse statistika analüüs. Andmete töötlemiseks kasutatakse võrdlev – sotsioloogilist analüüsi ning korrelatsioonanalüüsi, kasutades selleks Pearsoni korrelatsioonikordajat. Ebavõrdsus ühiskonnas väljendub eelkõige sissetulekute ebavõrdsuses, kuna inimeste sissetulekutest sõltub omatavate hüvede ulatus. Sissetulekute ebavõrdsust väljendab Gini koefitsient. Gini koefitsient on momendil matemaatilis-statistiliselt kõige rohkem välja töötatud näitaja ning on leidnud üle maailma kõige rohkem tunnustust sotsiaalse ebavõrdsuse uurimisel teaduslikes uurimustes. Kuna Gini koefitsient on rahvusvaheliselt laialdaselt käibel, on ta antud töös võetud ka aluseks.

Gini koefitsienti kasutati ebavõrdsuse väljendamiseks ühiskonnas juba 20. sajandi algul. Kogu 20. sajandi jooksul on Gini koefitsiendi, kui ühiskonna ebavõrdsuse statistilise mõõdiku kasuks ja kahjuks esitatud erinevaid argumente maailma erinevate teadlaste poolt, ehk selle pärast on Gini koefitsient hetkel ka kõige rohkem väljatöötatud ebavõrdsuse mõõdik. Siinkohal tooksin ära mõnede juhtivate teadlaste arvamused Gini koefitsiendi kohta.

Amartya Kumar Sen(1933)- India majandusteadlane, Nobeli preemia laureaat, kes on tuntud ka kui majandusteaduse „ema Teresa“, on uurinud ebavõrdsust ning heaolu ühiskonnas, ning öelnud, et omakasu on enim motiveeriv faktor inimeste aktiivsuses ühiskonnasiseselt. Omakasu väljendub otseselt sissetulekutes, nende suuruses või puudumises, luues ebavõrdsuse, mida on võimalik väljendada Gini koefitsiendi abil. (Amartya … http://en.wikipedia.org/wiki/Amartya_Sen 17.03.2010).

Shlomo Yitzhaki(1944)- Iisraeli majandusteadlane, emeriitprofessor, on öelnud, et inimesed võrdlevad ennast ennem mingi valitud grupiga ühiskonnas kui terve ühiskonnaga. Enamasti võrreldakse end ühiskonnas juhtpositsioonil oleva klassiga, kes omavad positsiooni ja suuremaid sissetulekuid. Me peame vaatama sissetulekut ühiskonna erinevate klasside vahel, kui relatiivse deprivatsiooni objekti, sissetulekut peab kaaluma, kui heaolu indeksit ühiskonnas. (Yitzhaki: 1979).

2.1 Gini koefitsiendi olemus ja arvutamine

Gini koefitsiendi töötas välja Itaalia statistik Corrado Gini (1884–1965) ning avaldas selle oma raamatus "Variabilità e mutabilità (" muutumine ja Mutability") 1912. aastal. Gini koefitsient näitab majandusliku ebavõrdsuse taset ühiskonnas ehk on sissetulekute ebavõrdsuse mõõt. Gini koefitsiendi arvutamiseks Lorenzi kõverat kaasamata kasutatakse järgnevat valemit:

$$G = \frac{1}{n}\left(n + 1 - 2\left(\frac{\Sigma_{i=1}^{n}\ (n+1-i)y_i}{\Sigma_{i=1}^{n} y_i}\right)\right)$$

(Gini…http://en.wikipedia.org/wiki/Gini_coefficient 23.03.2010).

Gini koefitsienti võib arvutada ka A. Deatoni, Princetoni Ülikooli ökonomeetriaprofessori poolt lihtsustatud valemi järgi, kui on teada distributsioon ehk jaotumine, inimeste arv ja iga inimese sissetulek. Valem on järgmine:

$$G = \frac{N+1}{N-1} - \frac{2}{N(N-1)u}(\Sigma_{i=1}^{n}\ P_i X_i)$$

kus,

u- rahvastiku peamine sissetulek

Pi- sissetuleku järk,

P- järk

i- inimene, sissetulekuga X

Rikkaim inimene saab järgu 1 ja vaeseim inimene järgu N. (Gini… http://en.wikipedia.org/wiki/Gini_coefficient 23.03.2010).

Et paremini mõista Gini koefitsiendi arvutamise põhimõtet ja eelpool toodud valemit, vaatleme seda graafiliselt.

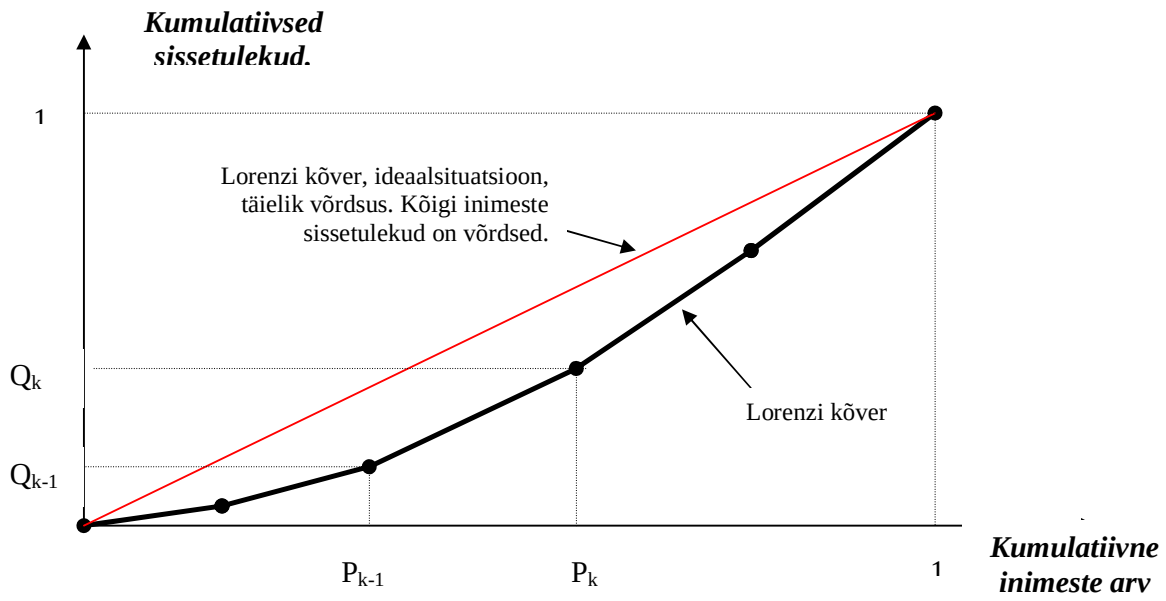

Joonis 1.Gini koefitsient graafiliselt. (Eurostat 2004).

Gini koefitsienti defineeritakse tavaliselt matemaatiliselt, kasutades selleks Lorenzi kõverat. Nagu nähtub jooniselt nr. 1 on Lorenzi kõver alati madalam kui 0. Tähistame ala ideaali ja Lorenzi kõvera vahel A tähega ning ala Lorenzi kõvera ja 1 vahel tähega B. Gini koefitsient võrdub A suhe B-sse. (Eurostat 2004).

Gini koefitsient täieliku võrdsuse puhul on 0, see tähendab, et kõikidel inimestel on täpselt ühe suurused sissetulekud, mida lähemal 1-le seda suurem on ebavõrdsus, kui on 1, siis saab üks inimene kogu sissetuleku ja teised ei saa midagi, tegemist täieliku ebavõrdsusega. Gini koefitsienti kasutatakse enamasti majanduslike näitajate puhul. Aastal 2003 oli antud koefitsient Eestis 0,36, Euroopa Liidu riikide koefitsient jääb vahemikku 0,25- 0,34. (Gini… http://en.wikipedia.org/wiki/Gini_coefficient 12.03.2010).

Gini koefitsiendi puuduseks on see, et ta ei kajasta kogu ebavõrdsust, kuna lähtub eelkõige sissetulekutest, jättes arvestamata ebavõrdsuse muudes valdkondades nagu haridus, tervishoid, töötus. Mõningate uurimuste puhul väljendatakse Gini koefitsienti ehk ebavõrdsust ühiskonnas ka väljaminekute järgi. (Vt.Tabel.2. lk 26.).

Võib oletada, et mida rikkam on ühiskond, seda rohkem on seda rikkust võimalik kõigi ühiskonnaliikmete vahel ümber jagada. Riikide rikkuse võrdlemiseks kasutatakse enamasti sisemajanduse koguprodukti (SKP) ühe elaniku kohta. Tegelikkuses on vähese ebavõrdsusega riike nii suurema kui ka väiksema SKP-ga riikide seas ja mingit olulist seost nende kahe näitaja vahel ei ole. (Toomse 2007: 6).

Arenenud riikide puhul ei ole niivõrd oluline see, kui rikas on riik, vaid mil määral seda rikkust ühiskonnaliikmete vahel ümber jagatakse. (Toomse 2007: 6).

2.2 Gini koefitsiendi dünaamika maailma erinevates riikides

Gini koefitsiendi uurimisega maailmas tegelevad mitmed erinevad organisatsioonid. Enamus neist lähtub eelkõige statistilisest poolest arvestades ebavõrdsust ühiskonnas eelkõige sissetulekute ja majanduslike näitajate alusel ning väljendades seda arvudes. Sellisteks organisatsioonideks on eelkõige erinevate riikide kohalikud statistikaga tegelevad ametkonnad. Näiteks Euroopas tegeleb antud statistika kogumise ja töötlemisega Eurostat, mis on Euroopa komisjoni koosseisus tegutsev ametkond. USA-s viivad vastavaid uuringuid läbi riiklikud organisatsioonid Bureau of the Census ja United States Departmend of Commerce.

WHO/PAHO – tegeleb uuringutega, mis puudutavad tervise ja meditsiinilise abi osutamist ning ebavõrdsust antud valdkonnas, seda nii erinevates maailmariikides kui ka erinevate riikide siseselt, siis erinevate ühiskonnaklasside vahel. Näiteks mõõdetakse kogu mõju võrreldes tervise muutuja (sünnieelne ravi) kõige vaesemate kvintiili (20%) naiste hulgas võrreldes sama muutuja rikkaima kvintiiliga selle elanikkonnast. (Methodological… http://www.paho.org/english/sha/be991ineq.htm 17.03.2010).

Üks maailma juhtivaid organisatsioone, mis tegeleb ühiskonna ülesehituse uurimisega rahvusvahelisel tasandil on RAND Corporation, tehes selleks koostööd erinevate tervishoiu- ja kommertsorganisatsioonidega, erinevate ülikoolidega ning eraisikutega. Nende tegevusväli hõlmab nii lastepoliitikat, tsiviil- ja kriminaalõigust, haridust, keskkonda, tervishoidu, rahvusvahelist poliitikat, infrastruktuure, majandust, teadust ja tehnoloogiat, ühiskonna heaolu jne. See on mittetulundusorganisatsioon, mida rahastavad erinevad organisatsioonid ja isikud, nende töö seisneb erinevate uurimuste ja analüüsi läbiviimises. (Rand… http://en.wikipedia.org/wiki/RAND 21.03.2010).

Eestis tegeleb ebavõrdsuse uurimisega Statistikaamet, kes kogub andmeid eelkõige sissetulekute ja väljaminekute kohta, väljendades ebavõrdsust ühiskonnas läbi arvuliste näitajate ehk Gini koefitsiendi abil. (Statistikaamet).

Järgneval joonisel on ära toodud Gini koefitsiendi dünaamika erinevates maailmariikides pärast II Maailmasõda.

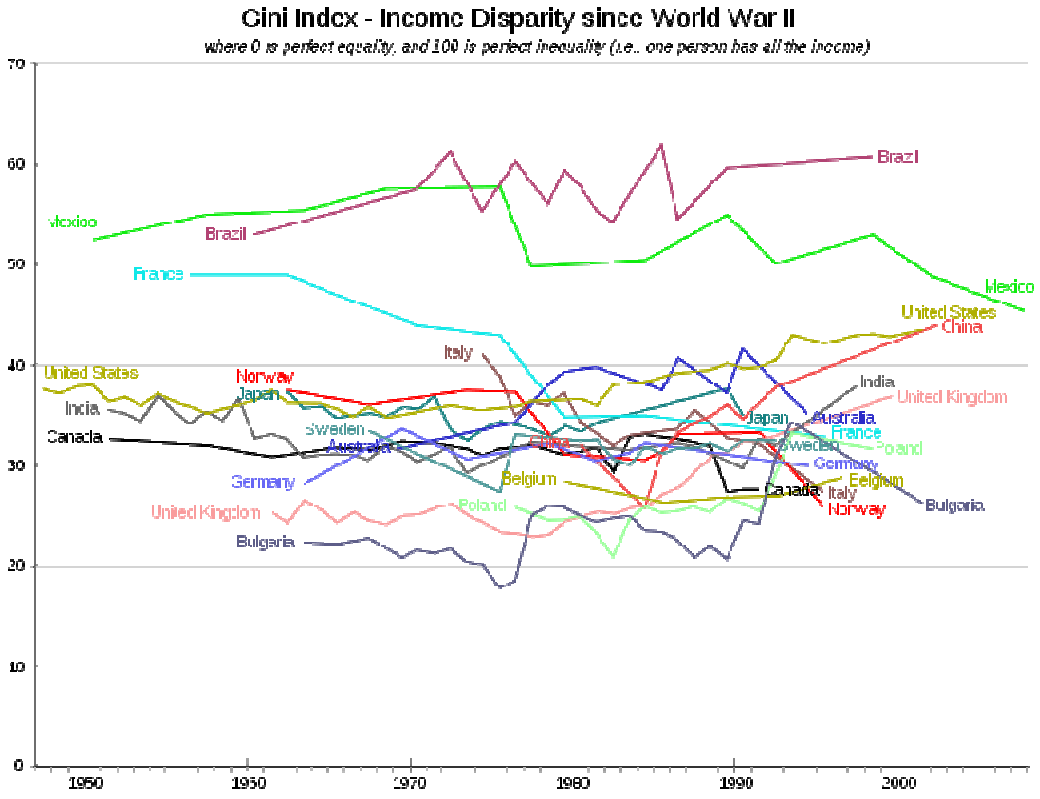

Joonis 2.Gini koefitsiendi dünaamika maailmas 1950- 2008.

(Gini…http://en.wikipedia.org/wiki/Gini_coefficient 12.03.2010).

Antud joonisel on ära toodud Gini koefitsiendi muutumine maailma erinevates riikides peale II Maailmasõda. Ülalt alla on Gini koefitsiendi näitaja 0- 100-ni ning vasakult paremale muutus aastate lõikes. Nagu näha eelpool olevalt jooniselt on Ladina- Ameerika oma ebavõrdsuse taseme poolest juhtival kohal. Nii Mehhikos kui Brasiilias ületab Gini koefitsient 0,55;Brasiilias on see teatud ajavahemikel ületanud isegi 0,6. Kui Mehhiko puhul on alates 2000 aastast märgata langustrendi, siis Brasiilias on märgata tõusutendentsi. Nagu teada, on Ladina- Ameerika oma kuritegevuse näitajate poolest samuti ühel juhtival kohal maailmas. Antud joonisele lisaks võib tuua näiteid Gini koefitsiendi näitajatest Namiibias, kus vastav näitaja ületab 0,71 piiri, kuid kahjuks puuduvad andmed kuritegevuse ulatusest antud riigis.

Suhteliselt stabiilsel tasemel on Gini koefitsient pärast II Maailmasõda püsinud Saksamaal, vahemikus 0,28- 0,34 ning Kanadas, jäädes vahemikku 0,33- 0,27, kus langustrend algas 80-ndate lõpus. Stabiilselt madal on Gini koefitsient püsinud Belgias, kuid antud riigis alustati uuringute läbiviimist selles valdkonnas alles 70-ndate lõpus.

Vaadates endisi idabloki riike nagu Bulgaaria ja Poola, siis enne taasiseseisvumist oli seal Gini koefitsiendi näitaja suhteliselt madal 0,18- 0,26 vahel, mis võis tuleneda hetkel valitsenud riigikorrast. Pärast iseseisvumist ning turumajandusele üleminekut algas ebavõrdsuse kasv, mis võis tuleneda inimeste kohanemisraskustest uue olukorraga.

Ameerika Ühendriikides(USA) on Gini koefitsient püsinud stabiilselt üsna kõrgel võrreldes teiste arenenud riikidega, 0,3- 0,4 vahel, kuid alates 80-ndate lõpust- 90 algusest on ilmnenud ebavõrdsuse kasv, mis väljendub Gini koefitsiendi tõusus 0,44-ni. Kuid kas ilma täiendavate näitajateta omab Gini koefitsient mingit tähendust? Nii on näiteks Gini indeksi kohaselt Bulgaaria (0,26), ja Ruanda (0,28) võrdsemad riigid kui Prantsusmaa (0,32), Jaapan (0,32), Saksamaa (0,28) või USA (0,44). Kui pidada võrdust kõige tähtsamaks, siis ei oleks ju erilist vahet, kas inimene elab Ruandas, Bulgaarias või Saksamaal. Statistika võib olla ekslik, eriti kommentaarideta Gini indeksi puhul, mis ei kajasta näiteks majanduskasvu ja vaeste ning madala sissetulekuga inimeste olukorda.

Jooniselt 2.lk.24 puuduvad andmed Gini koefitsiendi muutumisest Eestis, vastavad andmed on kujutatud joonisel 3. tulpdiagrammina.

Joonis 3. Gini koefitsiendi dünaamika Eestis 1989- 2008. Allikas: Statistikaamet.

Eestis viidi vastavad uuringud esmakordselt läbi aastal 1989, kus Gini koefitsiendi näitaja oli suhteliselt madal 0,28. Järgnevatel aastatel järgnes tõus, mis võis tuleneda muudatustest poliitilises elus ning ühiskonnas. Nagu mujalgi Ida- Euroopas, toimus ka Eestis üleminek turumajandusele ning poliitiline ja majanduslik iseseisvumine. Järgnevatel aastatel on märgata Gini koefitsiendi mõningast langust ning seejärel stabiliseerumist.

2009. aastal vastavat uuringut ei tehtud, järgmine vastavasisuline uuring peaks Statistikaameti andmeil läbi viidama 2010. aastal.

Lähtuvalt eelpool kirjeldatust võib öelda, et Eestis on Gini koefitsient võrreldes muu maailmaga, näiteks Ladina-Ameerika või Aasiaga suhteliselt madalam ning stabiilsem, samuti on võrdluses USA-ga. Võrdluses Skandinaaviamaadega, näiteks Rootsiga või Euroopa Liidu keskmisega on, aga Eesti oma ebavõrdsuse näitajate poolest esirinnas. Nagu eelpool mainitud jääb Euroopa Liidu keskmine koefitsient 0,25- 0,34 vahele.

Üldiselt määratakse Gini koefitsienti ühiskonnas sissetulekute järgi, kuid mõningate uurimuste puhul väljendatakse Gini koefitsienti ehk ebavõrdsust ühiskonnas ka väljaminekute järgi.

Tabel 1. Gini koefitsient väljaminekute järgi. Allikas: Statistikaamet.

GINI KOEFITSIENT VÄLJAMINEKUTE JÄRGI

	1. 1,0:1,0:1,0	2. Eesti 1,0:0,8:0,8	3. OECD skaala 1,0:0,7:0,5	4. Modifitseeritud OECD 1,0:0,5:0,3*
1996	0,34	0,34	0,33	0,33
1997	0,37	0,36	0,36	0,36
1998	0,38	0,37	0,37	0,37
1999	0,38	0,37	0,37	0,37
2000	0,37	0,36	0,36	0,36
2001	0,37	0,37	0,36	0,36
2002	0,37	0,36	0,36	0,36
2003	0,36	0,35	0,35	0,35
2004	0,36	0,36	0,36	0,36
2005	0,37	0,36	0,36	0,36
2006	0,36	0,36	0,36	0,36
2007	0,37	0,37	0,37	0,37

* EL liikmesriikides enamkasutatav skaala.

Tabelis on Gini koefitsiendi väljendamisel kasutatud perekonna kolme liiget. Esimesel juhul on perekonna kõik kolm liiget võrdsustatud, teisel juhul on perekonna esimene liige ehk siis üks vanematest arvestatud suuremate väljaminekute tegijana(1,0), teine liige ehk teine vanem vastavalt (0,8), kolmas liige ehk laps vastavalt (0,8). Seda skaalat kasutatakse Eestis väljendamaks Gini koefitsienti. Kolmandal juhul on Gini koefitsiendi väljendamisel vastavad näitajad 1,0; 0,7; 0,5. Seda skaalat kasutatakse mitmel pool maailmas. Neljandal juhul on vastavad näitajad 1,0; 0,5; 0,3. See on skaala, mida kasutatakse Euroopa Liidus.

Nagu tabelis 2. näha võib erinevate skaalade kasutamine ei põhjusta erilisi erinevusi tulemustes.

2.3 Kuritegevuse dünaamika USA-s ja Eestis

Kurjategijate käe läbi on tekitatud materiaalset kahju miljonite kroonide ulatuses, on hukkunud inimesed. Tänapäeval on hakatud kuritegevust kajastama meedias laiemalt kui minevikus ja nii on kuritegevusest saanud osa meie kõigi elus. Kuna kuritegevusest räägitakse rohkem kui endistel aegadel, siis on inimestes tekkinud arvamus, et kuritegevust on rohkem kui vanasti. Kuritegevus on ka palju muutunud, kuna ühiskond on muutunud. Ei ole leitud selgitust sellele, miks kuritegevuse näitajad teatud perioodil tõusevad või langevad. Kuritegevust mõjutavaid faktoreid ei ole enamasti üks, vaid samaaegselt mitu. Vaadates praegu maailmas ja Eestis valitsevat olukorda, majanduslangus on kõikjal, inimesed on arvamusel, et see toob kaasa kuritegevuse kasvu, kuid on ju ajaloost teada fakte, kus näiteks majanduskasv ja inimeste elukvaliteedi kasv on toonud kaasa kuritegevuse kasvu, nagu näiteks USA-s 1960-ndatel.

Kuna USA on oma kurjategijate arvult üks juhtivaid riike maailmas, siis antud töös on võetud vaatluse alla USA kuritegevuse dünaamika, mis tänu ameeriklaste statistika kõrgele tasemele on ka kõige paremini kajastatud. Igal aastal langeb USA-s kuriteoohvriks umbkaudu 13 miljonit inimest, mis moodustab 5% kogu elanikkonnast. Umbes 1,5 miljonit inimest langeb igal aastal vägivallakuriteo ohvriks. (United States… http://www.disastercenter.com/crime/ 21.03.2010).

Ameerikas registreeritakse kuritegevust kindlate näitajate alusel juba rohkem kui pool sajandit. Antud alapunktis on ära toodud statistilised andmed kuritegevuse näitajatest USA-s ja seda erinevate kuriteoliikide lõikes alates 1960 aastast. Käsitlemist leiab kogu registreeritud kuritegevus teatud ajavahemikul, samuti vaatleb autor eraldi vägivallakuritegevust, seal hulgas tapmisi ja röövimisi eraldi, varavastast kuritegevust, kus eraldi vaadeldakse vargusi, mis moodustavad kandva osa varavastasest kuritegevusest ning ka autovargusi, mis moodustavad suure osa vargustest. Muu kuritegevus moodustab oluliselt väiksema osa üldkuritegevusest. Muu kuritegevuse osas moodustavad kandva osa narkokuriteod, majanduskuriteod. Kuritegevuse arvulised näitajad USA-s on toodud tabelis.3. Samuti on antud peatükis ära toodud Eesti kuritegevuse statistika, tabelid 3; 4 ja seda erinevate kuriteoliikide lõikes.

Tabel 2. Kuritegevuse arvulised näitajad USA. 1960- 2008.

(US crime… http://www.disastercenter.com/crime/ 21.03.2010).

Aasta	Reg.kuriteg. arv	Vägival. Kuriteg. arv	Varavast. Kuriteg. arv	Tapmiste arv	Röövimiste arv	Varguste arv	Autovarg. arv
1960	3,384,200	288,460	3,095,700	9,110	107,840	1,855,400	328,200
1961	3,488,000	289,390	3,198,600	8,740	106,670	1,913,000	336,000
1962	3,752,200	301,510	3,450,700	8,530	110,860	2,089,600	366,800
1963	4,109,500	316,970	3,792,500	8,640	116,470	2,297,800	408,300
1964	4,564,600	364,220	4,200,400	9,360	130,390	2,514,400	472,800
1965	4,739,400	387,390	4,352,000	9,960	138,690	2,572,600	496,900
1966	5,223,500	430,180	4,793,300	11,040	157,990	2,822,000	561,200
1967	5,903,400	499,930	5,403,500	12,240	202,910	3,111,600	659,800
1968	6,720,200	595,010	6,125,200	13,800	262,840	3,482,700	783,600
1969	7,410,900	661,870	6,749,000	14,760	298,850	3,888,600	878,500
1970	8,098,000	738,820	7,359,200	16,000	349,860	4,225,800	928,400
1971	8,588,200	816,500	7,771,700	17,780	387,700	4,424,200	948,200
1972	8,248,800	834,900	7,413,900	18,670	376,290	4,151,200	887,200
1973	8,718,100	875,910	7,842,200	19,640	384,220	4,347,900	928,800
1974	10,253,400	974,720	9,278,700	20,710	442,400	5,262,500	977,100
1975	11,292,400	1,039,710	10,252,700	20,510	470,500	5,977,700	1,009,600
1976	11,349,700	1,004,210	10,345,500	18,780	427,810	6,270,800	966,000
1977	10,984,500	1,029,580	9,955,000	19,120	412,610	5,905,700	977,700
1978	11,209,000	1,085,550	10,123,400	19,560	426,930	5,991,000	1,004,100
1979	12,249,500	1,208,030	11,041,500	21,460	480,700	6,601,000	1,112,800
1980	13,408,300	1,344,520	12,063,700	23,040	565,840	7,136,900	1,131,700
1981	13,423,800	1,361,820	12,061,900	22,520	592,910	7,194,400	1,087,800
1982	12,974,400	1,322,390	11,652,000	21,010	553,130	7,142,500	1,062,400
1983	12,108,600	1,258,090	10,850,500	19,310	506,570	6,712,800	1,007,900
1984	11,881,800	1,273,280	10,608,500	18,690	485,010	6,591,900	1,032,200
1985	12,431,400	1,328,800	11,102,600	18,980	497,870	6,926,400	1,102,900
1986	13,211,869	1,489,169	11,722,700	20,613	542,775	7,257,153	1,224,137
1987	13,508,700	1,483,999	12,024,700	20,096	517,704	7,499,900	1,288,674
1988	13,923,100	1,566,220	12,356,900	20,680	542,970	7,705,900	1,432,900
1989	14,251,400	1,646,040	12,605,400	21,500	578,330	7,872,400	1,564,800
1990	14,475,600	1,820,130	12,655,500	23,440	639,270	7,945,700	1,635,900
1991	14,872,900	1,911,770	12,961,100	24,700	687,730	8,142,200	1,661,700
1992	14,438,200	1,932,270	12,505,900	23,760	672,480	7,915,200	1,610,800
1993	14,144,800	1,926,020	12,218,800	24,530	659,870	7,820,900	1,563,100
1994	13,989,500	1,857,670	12,131,900	23,330	618,950	7,879,800	1,539,300
1995	13,862,700	1,798,790	12,063,900	21,610	580,510	7,997,700	1,472,400
1996	13,493,863	1,688,540	11,805,300	19,650	535,590	7,904,700	1,394,200
1997	13,194,571	1,634,770	11,558,175	18,208	498,534	7,743,760	1,354,189
1998	12,475,634	1,531,044	10,944,590	16,914	446,625	7,373,886	1,240,754
1999	11,634,378	1,426,044	10,208,334	15,522	409,371	6,955,520	1,152,075
2000	11,608,072	1,425,486	10,182,586	15,586	408,016	6,971,590	1,160,002

2001	11,876,669	1,439,480	10,437,480	16,037	423,557	7,092,267	1,228,391
2002	11,878,954	1,423,677	10,455,277	16,229	420,806	7,057,370	1,246,646
2003	11,826,538	1,383,676	10,442,862	16,528	414,235	7,026,802	1,261,226
2004	11,679,474	1,360,088	10,319,386	16,148	401,470	6,937,089	1,237,851
2005	11,565,499	1,390,745	10,174,754	16,740	417,438	6,783,447	1,235,859
2006	11,401,511	1,418,043	9,983,568	17,030	447,403	6,607,013	1,192,809
2007	11,251,828	1,408,337	9,843,481	16,929	445,125	6,568,572	1,095,769
2008	11,149,927	1,382,012	9,767,915	16,272	441,855	6,588,873	956,846

Tabel 3. Eestis registreeritud kuriteod aastatel 1995- 2001. Allikas: Statistikaamet.

REGISTREERITUD KURITEOD LIIGI JÄRGI

(1995-2001)

	1995	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**
Kuriteod kokku	39570	35411	40972	45721	51539	57799	58497
Isikuvastased kuriteod	1519	1256	1333	1302	1053	1104	1070
..tahtlik tapmine ja tapmiskatse	304	268	247	248	200	189	164
..tahtlik kehavigastuse tekitamine	407	389	437	409	379	414	427
....üliraske vigastus	223	229	233	197	204	168	165
..vägistamine ja vägistamiskatse	102	94	97	53	59	73	52
..alimentide mittemaksmine	215	187	254	292	196	150	64
Varavastased kuriteod	32887	29130	33455	37504	41991	45641	45149
..salajane vargus	28152	24764	27366	30423	34849	38117	37393
....korterivargus	8175	6864	6610	7026	7588	7285	7652
....murdvargus**	20551	18231	18583	21189	23816	23271	23476
....näppamine kaupluses	2458	2173	2621	2671	2130	2240	2265
....taskuvargus	..	..	..	1026	1306	902	899
....vargus sõidukist	5642	5378	5976	7928	9297	8192	8344
....mootorsõiduki vargus	801	666	577	618	725	624	770
....värvilise metalli vargus	1216	478	252	222	526	2763	1677
..avalik vargus	2423	2255	2994	3497	4373	4272	4109
....avalik vargus korteris	311	281	284	330	348	261	302
..röövimine	694	577	484	481	545	482	366
....röövimine korteris	178	151	133	114	131	92	58
..riisumine	232	270	293	749	430	490	557
..väljapressimine	195	169	194	194	241	199	230
..kelmus	869	890	1863	1919	1330	1802	2286
..vara tahtlik hävitamine	283	158	208	171	160	186	104
Majanduskuriteod	186	196	504	567	726	960	869
..ebaseaduslik ettevõtlus	3	5	4	3	0	8	2
..maksuseaduse rikkumine	18	64	212	126	301	621	470
Ametialased kuriteod	161	227	173	150	327	283	284
..altkäemaks	44	78	38	40	44	59	52
Kuriteod avaliku korra ja ühiskondliku julgeoleku vastu	3797	3592	4183	4854	5994	8217	9133
..huligaansus	1215	1155	1453	1744	1821	1799	1875
..mootorsõiduki ärandamine	1154	977	1185	1488	1730	1698	2048
..alaealise kaasamine kuriteole	36	91	99	80	79	54	58
..liiklusõnnetuse põhjustamine	464	367	473	473	1246	2143	1826
..tulirelva ebaseaduslik omamine	508	419	378	351	314	318	404
..narkokuriteod	51	115	114	235	297	1581	2301
Kuriteod kaitseteenistuses	200	104	88	95	96	86	44
Arvuti- ja andmetöötluskuriteod	.	.	1	0	9	10	39

Kuriteod intellektuaalse omandi vastu	.	.	.	.	42	75	290

Karistusseadustiku jõustumisega 2002. aastal muutus kuritegude liigitus, mistõttu alates 2002. aastast on andmed tabelis "Politseis registreeritud kuriteod liigi järgi".

Tabel 4. Eestis registreeritud kuriteod aastatel 2003- 2009. Allikas: Statistikaamet.

REGISTREERITUD KURITEOD ASTME/LIIGI JÄRGI

	2003	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**
Kuriteod kokku	57417	57168	55586	51834	50375	50977	48359
Isikuvastane kuritegu	3982	4402	5031	5055	6004	6540	5676
..tapmine	147	104	137	107	90	88	65
..mõrv	41	23	19	12	20	16	31
..raske tervisekahjustuse tekitamine	428	327	132	141	145	140	106
..kehaline väärkohtlemine	118	1329	3456	3700	4570	5174	4518
..pantvangi võtmine	1	1	2	1	2	2	-
..vägistamine	140	162	179	153	122	160	124
Süütegu perekonna ja alaealiste vastu	54	266	498	400	376	446	431
Rahvatervisevastane kuritegu	1000	1062	1213	1006	1489	1600	1060
..narkootikumidega seotud kuritegu	979	1044	1190	981	1449	1558	1048
Varavastane kuritegu	43177	40067	36661	32550	27600	28262	29513
..vargus	35191	32331	30452	26615	21685	22471	23901
..röövimine	1927	1677	1326	1005	887	909	726
..omastamine	677	1351	1294	1350	967	818	903
..kelmus	2285	2069	2127	1968	2481	2222	2097
..väljapressimine	230	206	170	180	147	131	108
..asja omavoliline kasutamine	2092	1657	514	441	436	444	370
Intellektuaalse omandi vastane kuritegu	82	85	116	95	81	61	38
Riigivastane kuritegu	9	15	13	9	73	29	16
Avaliku rahu vastane kuritegu	3424	3387	3316	2943	4366	4565	4068
Ametialane kuritegu	305	439	477	511	232	310	172
Õigusemõistmisevastane kuritegu	582	1161	1601	2107	1941	1527	886
Avaliku usalduse vastane kuritegu	927	1668	1647	1606	2168	1991	1810
..maksevahendi ja väärtpaberi võltsimine	14	47	40	65	16	27	24
..võltsitud maksevahendi ja väärtpaberi kasutamine	293	584	545	469	478	454	494
Keskkonnavastane kuritegu	191	244	186	149	55	35	21
Majandusalane kuritegu	346	480	473	486	465	779	987
Üldohtlik kuritegu	455	434	460	431	351	449	384
..tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine	306	289	303	243	189	203	201
Liikluskuritegu	2878	3437	3868	4464	5127	4359	3246
..mootorsõiduki juhtimine joobeseisundis	2453	3069	3541	4150	4835	4179	3076

Andmed ei ole võrreldavad varem avaldatud aegridadega metoodika ja andmeallika muutumise tõttu.

2.4 Kuritegevuse näitajate ja Gini koefitsiendi seoste analüüs

Antud töös kasutab autor Gini koefitsiendi ja kuritegevuse näitajate seoste analüüsil kahte erinevat meetodit, milleks on võrdlev - sotsioloogiline analüüs ja korrelatsioonanalüüs, milleks kasutatakse Pearsoni korrelatsioonikordajat.

2.4.1 Kuritegevuse näitajate ja Gini koefitsiendi võrdlev- sotsioloogiline analüüs

Autor püstitas antud töös hüpoteesi, et sissetulekute ebavõrdsus ühiskonnas, mis peegeldub Gini koefitsiendi näitajas mõjutab kuritegevuse arvulisi näitajaid. Kuritegevuse ja sotsiaalse ebavõrdsuse sõltuvust on kõige parem uurida kuritegevuse näitajate ja Gini koefitsiendi omavahelise võrdleva analüüsi alusel. Kuigi sõnalisel tasemel on korduvalt välja toodud kuritegevuse sõltuvust sotsiaalsest ebavõrdsusest, siis ei ole Eestis varem seda teemat konkreetse teadusliku tasandini veel viidud. Teema seisukohalt on nende kahe statistilise näitaja võrdlev analüüs kõige olulisem, et leida vastust küsimustele, kas Gini koefitsient mõjutab kuritegevuse taset? Kas on võimalik leida nende kahe näitaja omavahelise võrdleva analüüsi alusel kuritegevuse taseme sõltuvust sotsiaalsest ebavõrdsusest, väljendatuna läbi Gini koefitsiendi?

Kuritegevuse sõltuvust sissetulekute ebavõrdsusest, väljendatuna Gini koefitsiendi näitajas, vaatleb autor erinevate kuriteoliikide lõikes, tuues erinevatel diagrammidel välja võrdlusekonkreetse kuriteoliigi ja Gini koefitsiendi muutumisest kindlal ajavahemikul. Autor võrdleb eraldi kuritegevuse näitajate seost Gini koefitsiendi näitajatega USA-s ja Eestis.

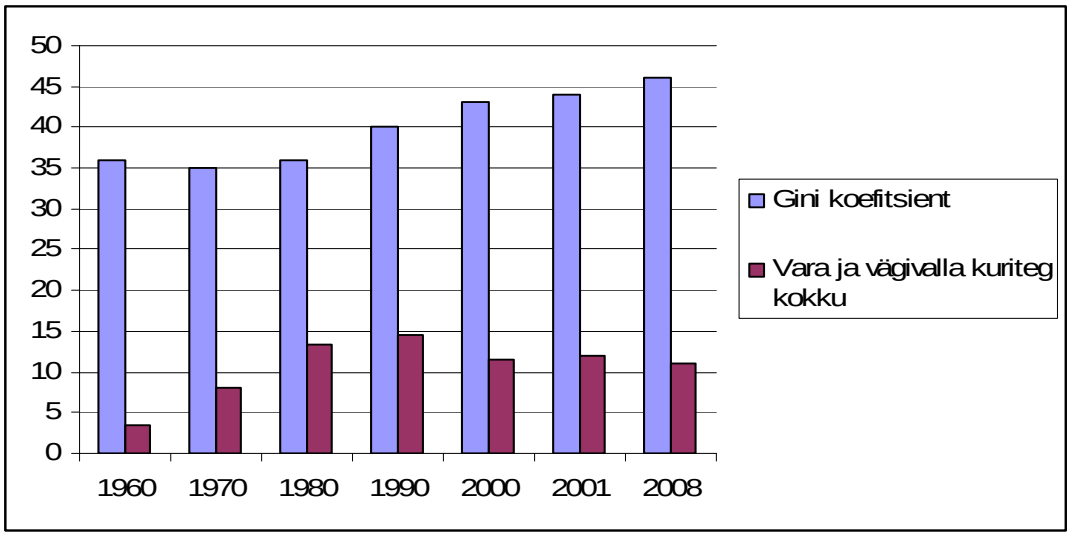

Joonis 4. Gini koefitsient ja registreeritud vara- ja vägivallakuritegevus kokku USA-s dekaadide lõikes.

Antud diagrammil on Gini koefitsiendi näitaja korrutatud 100-ga ning registreeritud vara- ja vägivallakuritegevuse näitajad on väljendatud miljonites.

Diagrammi eesmärk on visuaalselt väljendada Gini koefitsiendi tõusu või langust ning kuritegevuse tõusu või langust samal perioodil.

Joonisel 9 on näha, et 1960- ndatel aastatel on Gini koefitsiendi näitaja suhteliselt kõrge, samas kui vara- ja vägivallakuritegevus kokku on suhteliselt madal. 1970-ndatel on Gini koefitsiendi näitaja pisut langenud, kuid kuritegevuse osas on märgata tõusutendentsi. 1980-ndatel on nii Gini koefitsiendi näitaja kui kuritegevuse osas märgata tõusutendentsi. Alates 1980-ndatest on Gini koefitsiendi näitaja ühiskonnas pidevalt tõusnud, kuid kuritegevuse tase samal perioodil on kõikuv. Miks ei ole Gini koefitsiendi kasv ühiskonnas toonud kaasa kuritegevuse märgatavat kasvu kogu käsitletava perioodi jooksul, selge mõju on märgata vaid 1980- 1990- ndatel aastatel. Põhjusi võib olla mitmeid, et ebavõrdsus ühiskonnas on küll kasvanud, kuid elatustase on tõusnud ja elatustaseme ning sissetulekute tõus on kaasa toonud ka sotsiaalselt madalamal astmel olevate inimeste elujärje paranemise.

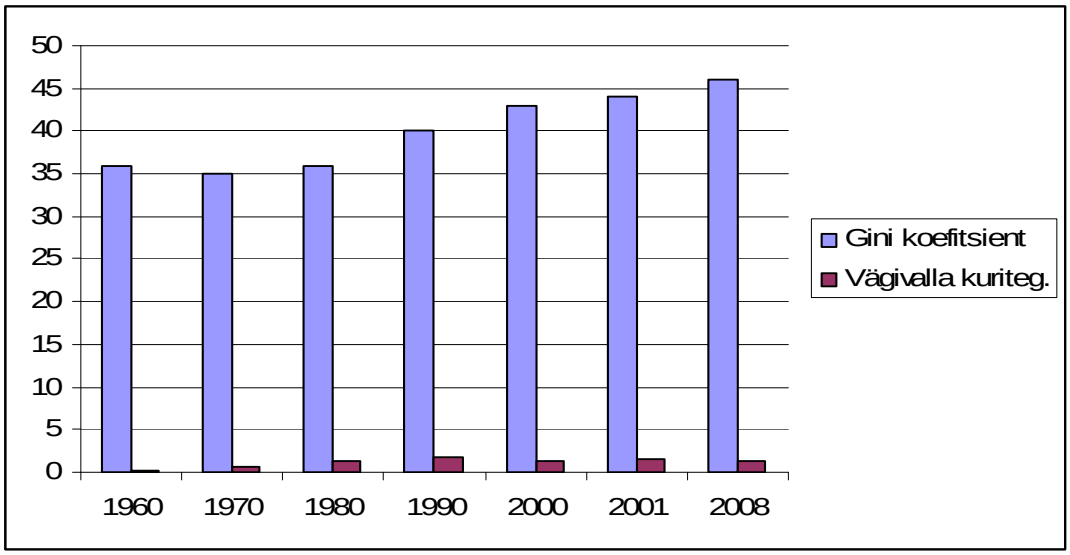

Joonis 5. Gini koefitsient ja registreeritud vägivallakuritegevus USA-s dekaadide lõikes.

Antud diagrammil on Gini koefitsiendi näitaja korrutatud 100-ga ning vägivallakuritegevuse näitajad on väljendatud miljonites. Diagrammi eesmärk on visuaalselt väljendada Gini koefitsiendi tõusu või langust ning muutusi antud kuriteoliigi osas- tõusu või langust samal perioodil.

Vaadeldes Gini koefitsiendi ja vägivallakuritegevuse seoseid antud perioodil on näha, et teatud perioodil on seoseid märgata.

Kui vaadelda antud näitajaid alates 1980-ndatest aastatest, siis on näha, et Gini koefitsiendi kasv on toonud endaga kaasa ka mõningase muutuse vägivallakuritegevuse näitajate osas, 1990-ndatel on Gini koefitsiendi kasv toonud samuti kaasa vägivallakuritegevuse kasvu, samas on 2000-ndetatel vägivallakuritegevuses märgata teatud langust, kuigi Gini koefitsient on tõusnud võrreldes eelnevate perioodidega, 2001-l aastal on Gini koefitsiendi tõus aeglustunud ning vägivallakuritegevuse tase on stabiliseerunud. 2008-ndal aastal on Gini koefitsiendi näitaja kõrgeim, kuid vägivallakuritegevuse osas ei ole muutusi märgata. Seda võib seletada muude protsessidega ühiskonnas, näiteks, et ebavõrdsus on küll suurenenud, kuid samas võib olla elatustase kasvanud. Elatustaseme kasv on suuremal või vähemal määral kaasanud kõiki ühiskonna kihte.

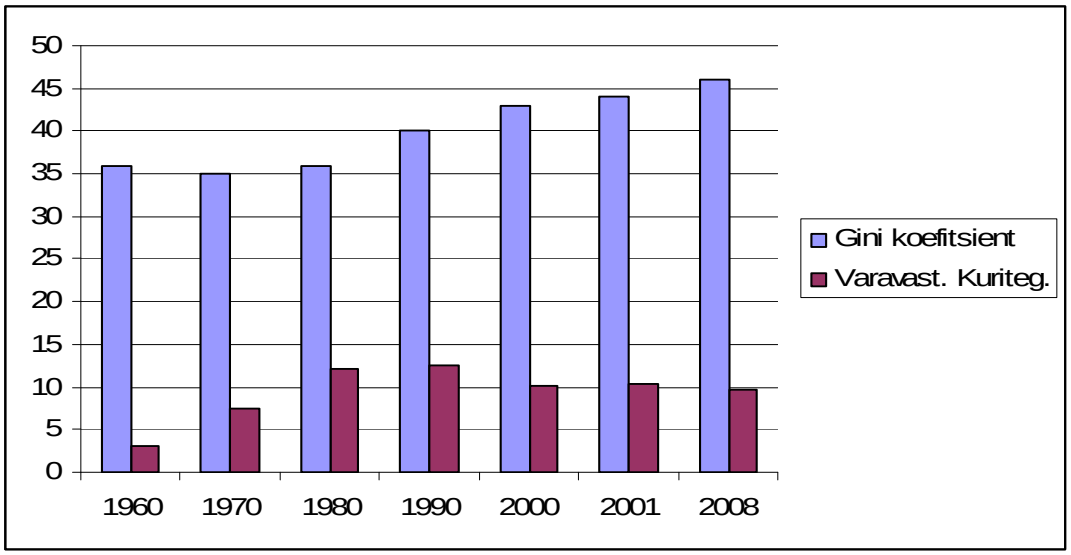

Joonis 6. Gini koefitsient ja registreeritud varavastane kuritegevus USA-s dekaadide lõikes.

Antud diagrammil on Gini koefitsiendi näitaja korrutatud 100-ga ning varavastase kuritegevuse näitajad on väljendatud miljonites. Diagrammi eesmärk on visuaalselt väljendada Gini koefitsiendi tõusu või langust ning kuritegevuse tõusu või langust eelpool nimetatud kuriteoliigi osas samal perioodil.

Gini koefitsiendi näitaja võrdluses varavastase kuritegevuse muutumisega võib märgata analoogiat vägivallakuritegevuse muutumisega samal perioodil. Antud muutusi on täpsemalt kirjeldatud eelmise joonise puhul.

Kuna varavastane kuritegevus USA-s moodustab kandva osa kuritegevusest, siis on joonisel 6 kajastatud diagramm suhteliselt sarnane joonisele 4, mis väljendab Gini koefitsiendi ja kogu registreeritud kuritegevuse näitajate muutumist vaadeldaval perioodil.

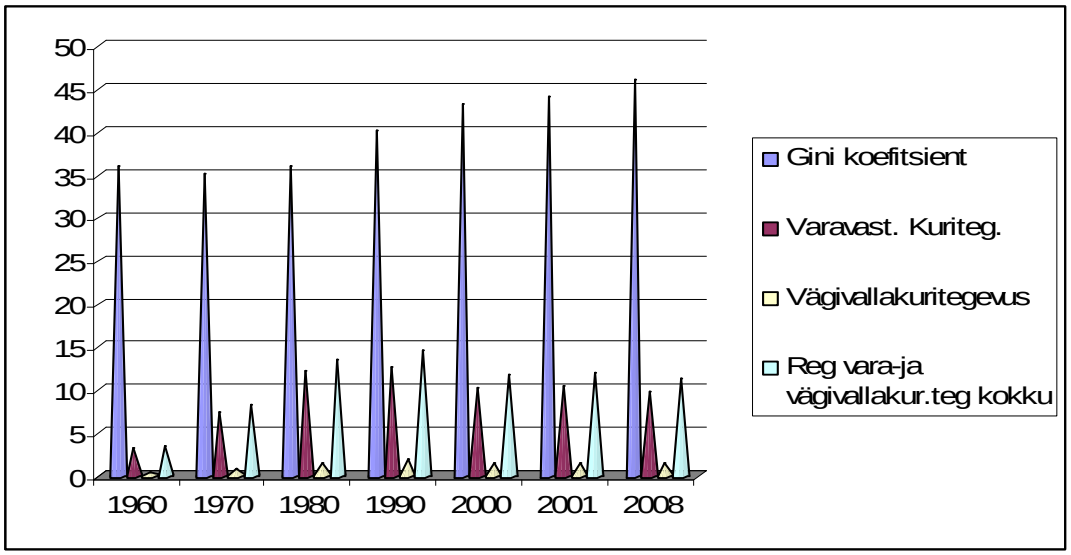

Joonis 7. Gini koefitsient ja registreeritud varavastane-, vägivalla- ja vara- ja vägivallakuritegevus kokku USA-s dekaadide lõikes.

Antud diagrammil on kujutatud registreeritud kuritegevus USA-s kokku kindlal ajavahemikul, samuti on välja toodud registreeritud isikuvastased kuriteod, registreeritud varavastased kuriteod ning Gini koefitsient sama perioodi kohta. Et diagramm oleks visuaalselt paremini vaadeldav on Gini koefitsiendi näitaja korrutatud 100-ga, kuritegevuse andmed on väljendatud miljonites, seda parema visuaalse efekti saavutamiseks. Diagramm ei kajasta kuritegevuse ja Gini koefitsiendi võrdlust arvuliselt, vaid peaks visuaalselt kajastama kuritegevuse ja Gini koefitsiendi kõikumist ajas, et visuaalselt näidata, millal kasvas või kahanes kuritegevus, missuguse kuriteoliigi osas ning missugune oli sel samal perioodil Gini koefitsiendi näitaja, kas ka Gini koefitsient ilmutas tõusu- või langust.

Eelpool on käsitletud Gini koefitsiendi ja varavastase- ning vägivallakuritegevuse seoseid, joonisel 7 kujutatud diagramm väljendab selget kuritegevuse kasvu alates 1960- ndate aastate lõpust, silmaga nähtav tõus kestis kuni 2000. aastani, seejärel on kuritegevuse tase vähehaaval langenud. Gini koefitsiendi näitaja osas algas tõus 1970-ndatel ning kestab tänapäevani. Millega seletada antud fenomeni? Üks selgitusi võiks olla muutused ühiskonnas ning majanduskasv.

Nagu teada tabas USA-d 1960- ndatel majanduskasv, mis tõi kaasa kümnendi lõpuks kuritegevuse kasvu. On võimalik, et majanduskasv ei tabanud erinevaid ühiskonnakihte võrdselt, mis tõi kaasa ebavõrdsuse sissetulekutes ja teatud sotsiaalne grupp ühiskonnas

tundis suhtelist ilmajäetust. On ju teada, et kuritegevuse näitajad ja levik sõltub ressursside olemasolust ning teatud grupi soovist neid ümber jagada.

Suhtelist ilmajäetust ja kuritegevuse sõltuvust ressursside jagunemisest on käsitletud antud töö teoreetilises osas.

Järgnevalt vaatleb autor lähemalt Eestis toimuvat, missugune on kuritegevuse dünaamika Eestis Gini koefitsiendi näitajate muutumisega võrreldes.

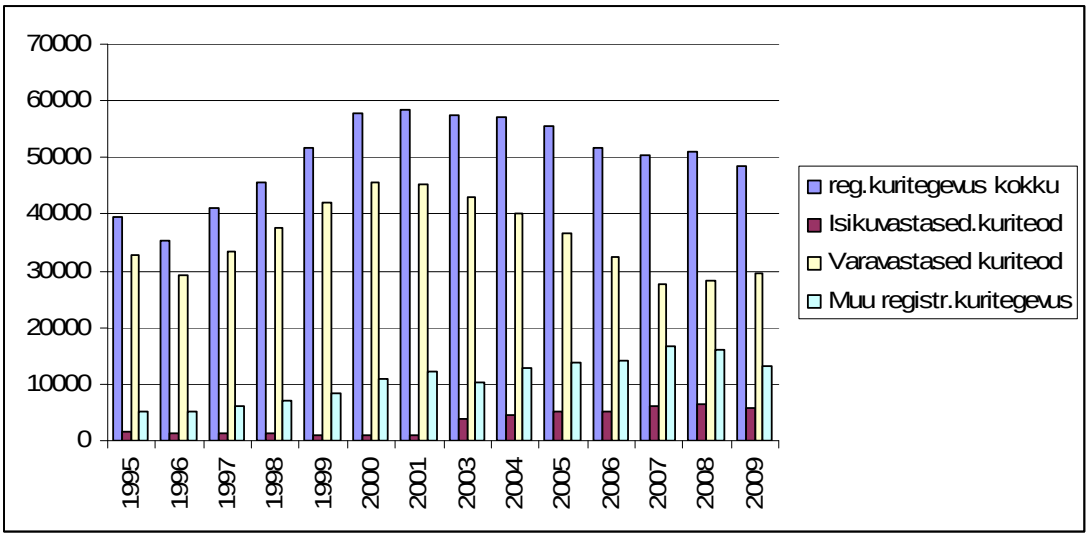

Joonis 8. Kuritegevuse dünaamika Eestis 1995-2009.

Antud diagramm kajastab registreeritud kuritegevust Eestis kindlal ajavahemikul, samuti registreeritud isikuvastaseid kuritegusid, registreeritud varavastaseid kuritegusid ning muud kuritegevust samal perioodil. Statistilised andmed on diagrammil kajastatud arvuliste näitajate järgi. Kuritegude alaliigid võivad aastate lõikes olla muutunud seoses seadusemuudatustega, näiteks üleminek Kriminaalkoodeksilt Karistusseadustikule või teatud kuriteoliikide kriminaliseerimisega - dekriminaliseerimisega.

Vaadeldes registreeritud kuritegevuse dünaamikat Eestis joonisel 8 toodud perioodil, on näha, et kogu registreeritud kuritegevus oli madalaim 1996-ndal aastal, seejärel algas tõus, mis kestis 2001-e aastani.

Alates 2002-st aastast on olnud kogu registreeritud kuritegevuse osas mõningane langus, suurem langus kogu registreeritud kuritegevuse osas algas 2005-ndal aastal, vältas paar aastat, misjärel ilmnes 2008-ndal aastal jällegi mõningane tõus. 2009-ndal aastal on kogu registreeritud kuritegevus langenud.

Kuna joonisel 8 kujutatud diagrammil on näha erinevused kuritegevuse dünaamikas erinevate kuriteoliikide osas vaatlemegi neid järgnevalt lähemalt.

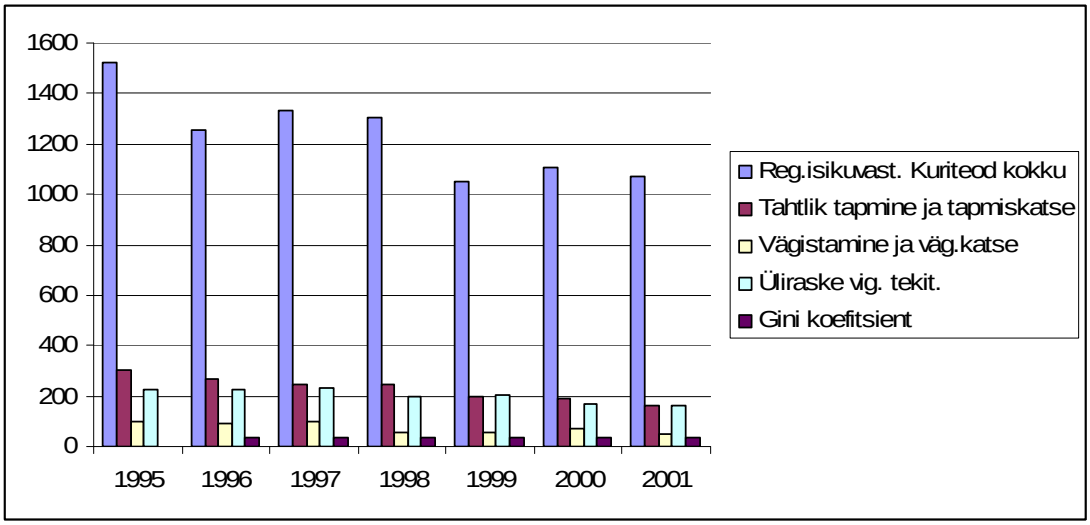

Joonis 9. Registreeritud isikuvastased kuriteod levinumate kuriteo alaliikide lõikes 1995-2001.

Antud diagrammil on kujutatud registreeritud isikuvastane kuritegevus, selle levinumate alaliikide lõikes. Kajastatud on tahtlike tapmiste ja tapmiskatsete arv, üliraske kehavigastuse tekitamiste arv, vägistamiste ja vägistamiskatsete arv. Võrdluseks on diagrammile lisatud ka registreeritud isikuvastaste kuritegude üldarv antud perioodil. Antud diagrammil ei ole leidnud kajastamist teised antud alaliigi kuriteod näiteks tahtlik kehavigastuse tekitamine.

Antud diagammi põhjal nähtub, et registreeritud isikuvastased kuriteod moodustavad suhteliselt väikese osa kogu registreeritud kuritegevusest. Vaadeldes isikuvastaste kuritegude dünaamikat vahemikus 1995- 2001 on selgelt näha langustendentsi tahtlike tapmiste ja tapmiskatsete osas, vägistamiste ja vägistamiskatsete osas on näha kõikumisi, registreeritud vägistamiste arv oli kõrgeim 1995. ja 1997. aastal, samas oli 1996. aastal väike langus ning alates 1998. aastast on näha paari aasta vältel langust ning seejärel 2000. aastal hetkeline tõus, millele järgnes väike langus ning stabiliseerumine.

Üliraskete kehavigastuste tekitamisi registreeriti kõige rohkem 1997. aastal, langustrendi võib märgata alates 2000. aastast. Gini koefitsient on antud ajavahemikul püsinud suhteliselt stabiilsena 0, 34- 0,37 vahel. Mõningast tõusu oli märgata alates 1996. aastast.

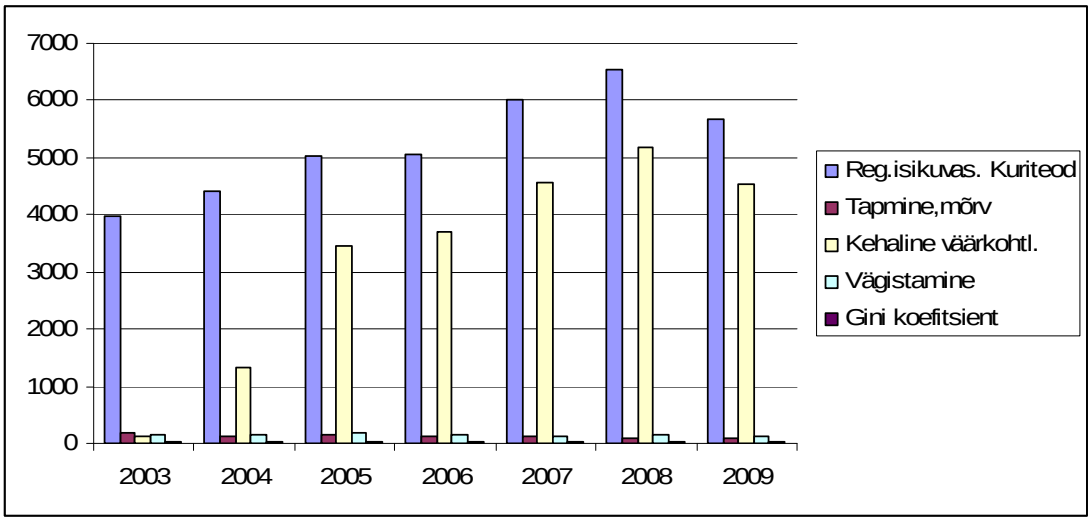

Joonis 10. Registreeritud isikuvastased kuriteod levinumate kuriteo alaliikide lõikes 2003-2009.

Antud diagrammil on kujutatud registreeritud isikuvastane kuritegevus, selle levinumate alaliikide lõikes. Kajastatud on tapmiste ja mõrvade arv, kehaliste väärkohtlemiste arv ja vägistamiste arv. Võrdluseks on diagrammile lisatud ka registreeritud isikuvastaste kuritegude üldarv antud perioodil. Diagrammil ei ole leidnud kajastamist teised antud alaliigi kuriteod näiteks pantvangi võtmine, millede koguarv on väga väike ning raske tervisekahjustuse tekitamine.

Nagu nähtub joonistelt 9 ja 10 on isikuvastaste kuritegude seas alaliikide osas muutusi, mis tuleneb seadusemuudatusest vastaval perioodil. Registreeritud isikuvastaste kuritegude osas perioodil 2003.a- 2008.a on näha tõusu võrreldes perioodiga 1995.a-2001.a ja seda just arvuliste näitajate osas, 2009. aastal aga on langus. Kui 1995. aastast kuni 2001. aastani registreeriti isikuvastaseid kuritegusid kokku alla 1600, siis 2003.- 2009. aastani registreeriti isikuvastaseid kuritegusid vahemikus 4000- 7000. Selline erinevus tuleneb eelkõige seadusemuudatusest, seega ei ole arvulised näitajad nende kahe perioodi jooksul võrreldavad, küll aga on võrreldav teatud kuriteoliigi dünaamika Gini koefitsiendi näitaja suhtes. Gini koefitsient antud perioodil jääb vahemikku 0,35-0,37, seega suhteliselt stabiilne ja erinevus eelneva perioodi näitajast on minimaalne.

Kehalise väärkohtlemise osas on madalaim tase 2003. aastal, seejärel aga märgatav tõus, mis on tingitud nagu eelpool mainitud sai läbiviidud seadusemuudatusest. Vägistamiste arv on aga tõusnud, võrreldes eelmise perioodiga.

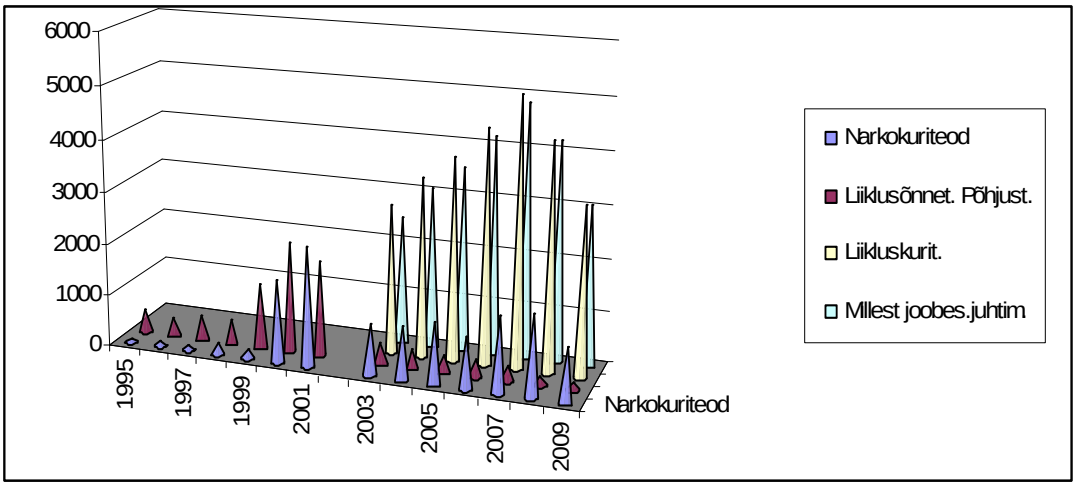

Joonis 11. Muu kuritegevus. Narkokuriteod, liiklusõnnetuse põhjustamised, liikluskuriteod. 1995-2009.

Joonisel 11. on eraldi välja toodud narkokuritegevuse statistika, andmed liikluskuritegevuse osas, millest kandva osa moodustavad joobes juhtimised ning liiklusõnnetuste põhjustamised. Liiklusõnnetuse põhjustamised ning narkokuritegevus on registreeritud antud diagrammil 1995. aastast alates, liikluskuritegevus on diagrammil kajastatud 2003. aastast, mis tulenes vastavast seadusemuudatusest. Enne ei olnud liikluskuriteod ja joobes juhtimine karistatav Karistusseadustiku järgi.

Jooniselt 11 ilmneb, et narkokuritegevuse osas algas kasvutendents 1998- st aastast, mis saavutas kõrgeima taseme aastaks 2001, seejärel ilmnes langus. 2007. ja 2008. aastal järgnes uus tõusulaine, 2009. aastal ilmnes langus kogu registreeritud kuritegevuse osas nii ka narkokuritegevuse puhul. Alates 2003. aastast, mil hakati liikluskuritegusid registreerima eraldi kuriteoliigina on nende arvuline näitaja suhteliselt kõrge, vaadeldaval perioodil jääb antud kuriteoliigi arvuline näitaja 2000- 5000 vahele. Diagrammilt nähtub, et liiklusõnnetuse põhjustamisi registreeriti enim 2000. ja 2001. aastal, seejärel antud näitaja langes, seda ei saa aga vaadelda otseselt, kuna seadusemuudatusest tulenevalt, hakati 2003. aastast alates registreerima mitmeid liiklusõnnetuse põhjustamisi kui liikluskuritegusid. Liikluskuritegudest moodustavad kardinaalse osa joobes juhtimised, mis väljendub selgelt ka joonisel 11.

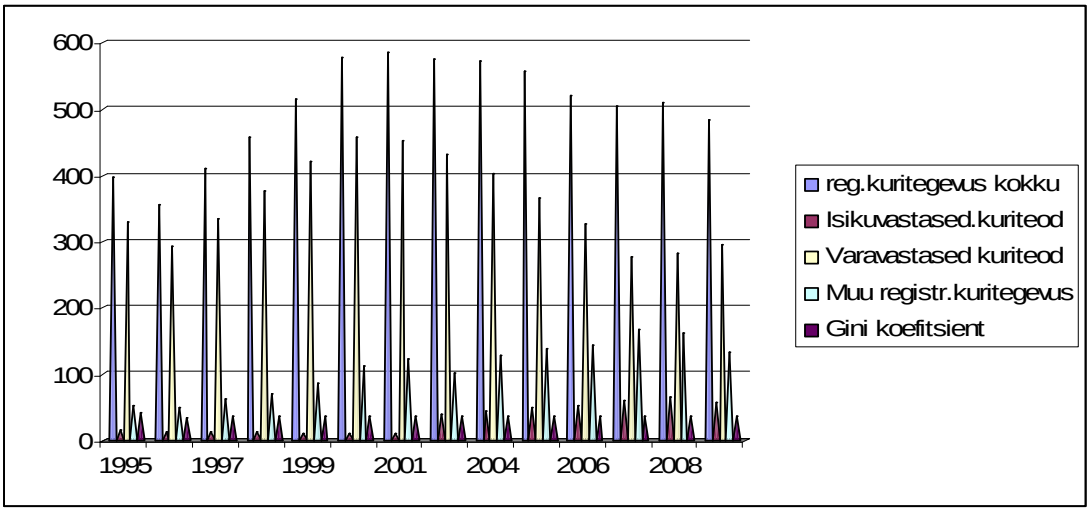

Joonis 12. Registreeritud kuritegevus erinevate kuriteoliikide lõikes ja Gini koefitsient Eestis 1995-2009.

Antud diagrammil on kujutatud registreeritud kuritegevus Eestis kokku kindlal ajavahemikul, samuti on välja toodud registreeritud isikuvastased kuriteod, registreeritud varavastased kuriteod ja muu kuritegevus ning Gini koefitsient sama perioodi kohta. Et diagramm oleks visuaalselt paremini vaadeldav on Gini koefitsiendi näitaja korrutatud 100-ga, samas kui kuritegevuse näitajad on jagatud 100-ga, seda parema visuaalse efekti saavutamiseks. Diagramm ei kajasta kuritegevuse ja Gini koefitsiendi võrdlust arvuliselt, vaid peaks visuaalselt kajastama kuritegevuse ja Gini koefitsiendi kõikumist ajas, et näidata, millal kasvas või kahanes kuritegevus, missuguse kuriteoliigi lõikes ja missugune oli sel samal perioodil Gini koefitsiendi näitaja, kas ka Gini koefitsient ilmutas tõusu- või langustrendi.

Nagu joonisel 12 kujutatud diagrammilt ilmneb on Gini koefitsiendi näitaja Eestis püsinud vaadeldaval perioodil suhteliselt stabiilne, vahemikus 0,34- 0,37, registreeritud kuritegevuse tase on aga kõikunud, saavutades kõrgeima taseme aastatel 2000- 2001. Mõningast tõusu võib veel märgata 2008. aastal, kuid 2009. aasta tõi taas kaasa languse.

2.4.2. Gini koefitsiendi ja registreeritud kuritegevuse üldarvu vaheline korrelatsioonanalüüs

Korrelatsioonanalüüsi kasutatakse kahe juhusliku suuruse vahelise seose olemasolu, iseloomu ja tugevuse mõõtmiseks, milleks antud juhul on Gini koefitsiendi ja registreeritud kuritegevuse näitajate omavaheline seos. Autor kasutab antud muutujate vahelise korrelatiivse sõltuvuse leidmiseks Pearsoni korrelatsioonikordajat, kasutades selleks Microsoft Exceli vahendeid. Kui Pearsoni korrelatsioonikordaja on nullist suurem, siis on tegemist positiivse korrelatsiooniga, kui aga nullist väiksem, siis negatiivse korrelatsiooniga. Kui Pearsoni empiiriline korrelatsioonikordaja läheneb kas +1-le või -1-le, siis on juhuslike suuruste vaheline sõltuvus lähedane lineaarsele. Esimesel juhul on tegemist kasvava, teisel juhul kahaneva sirgega.

Tabel.5. Gini koefitsient ja registreeritud kuritegude üldarv Eestis 1995- 2009 korrelatiivses sõltuvuses.

Aasta	Gini koef	Reg.kurit üldarv
1995	0,39	39570
1996	0,34	35411
1997	0,36	40972
1998	0,37	45721
1999	0,37	51539
2000	0,36	57799
2001	0,37	58497
2002		
2003	0,35	57417
2004	0,36	57168
2005	0,36	55586
2006	0,36	51834
2007	0,37	50375
2008	0,37	50977
2009	0,36	48359
PEARSON	0,37	

Exceli vahenditega on leitud tabeli teises ja kolmandas veerus olevate andmete vaheline Pearsoni empiiriline korrelatsioonikordaja r_b = 0,37. Antud juhul on Gini koefitsient sõltumatute väärtuste hulk ja registreeritud kuritegude arv on sõltuvate väärtuste hulk. Tulemus 0,37 ütleb, et Gini koefitsiendi ja registreeritud kogukuritegevuse vaheline lineaarne seos on nõrk (kui tulemus oleks 1, siis oleks tegemist täpselt lineaarse seosega, kui aga tulemus oleks nullilähedane, siis oleks lineaarne seos välistatud).

Korrelatsioonanalüüsi rakendamisel sotsiaalteadustes loetakse aga korrelatsioonikordaja väärtust 0,37 keskmiseks ja seega võib saadud tulemust tõlgendada kui keskmise tugevusega seost vaadeldud muutujate vahel.

Tabel 5. Gini koefitsient ja registreeritud kuritegude üldarv USA-s aastatel 1960- 2008 korrelatiivses sõltuvuses.

Aasta	Gini koef	Reg.kuriteg üldarv
1960	0,36	3384200
1970	0,35	8098000
1980	0,36	13408300
1990	0,4	14475600
2000	0,43	11608072
2001	0,44	11876669
2002	0,44	11878954
2003	0,43	11826538
2004	0,44	11679474
2005	0,45	11565499
2006	0,44	11401511
2007	0,46	11251828
2008	0,46	11149927
PEARSON	0,43	

Gini koefitsient ehk sõltumatute väärtuste hulk ja registreeritud kuritegude arv ehk sõltuvate väärtuste hulk. Vaadates Pearsoni arvulist näitajat antud muutujate osas USA kohta ilmneb, et antud juhul leidis kinnitust korrelatiivne seos Gini koefitsiendi ja registreeritud kuritegevuse arvuliste näitajate vahel. Kuna Pearsoni korrelatsioonikordaja r_b = 0,43 on suurem kui 0, on tegemist positiivse korrelatsiooniga. Tegemist keskmise positiivse korrelatsiooniga. Korrelatiivne seos on pisut kõrgem kui Eesti puhul.

2.5. Uurimuse järeldused

Autor viis antud töö käigus läbi võrdlev- sotsioloogilise analüüsi ning korrelatsioonanalüüsi, kasutades selleks eelnevalt olemasolevaid statistilisi andmeid kuritegevuse ja Gini koefitsiendi näitajate kohta. Uurimuse käigus leidis kajastamist registreeritud kuritegevuse statistika erinevate kuriteoliikide lõikes ja Gini koefitsiendi näitajad teatud kindlal perioodil. Paralleelselt vaadeldi vastavaid andmeid ning nende omavahelisi seoseid Eestis ja USA-s.

Ameerika Ühendriikide osas vaatlesime Gini koefitsiendi ja kuritegevuse statistikat pikema perioodi lõikes, Eesti osas aga viimase 14 aasta kohta.

Gini koefitsiendi seotus kuritegevuse kasvuga leidis mõningatel juhtudel tuvastamist. Kui vaadelda antud näitajaid USA-s alates 1970-ndate aastate lõpust, siis on näha, et Gini koefitsiendi kasv on toonud endaga kaasa mõningase kasvu nii vägivallakuritegevuse kui varavastase kuritegevuse näitajate osas. Samas 2000. aastast alates on kuritegevuses langustrend, kuid Gini koefitsiendi näitaja puhul võib näha selget tõusutrendi. Mis võib olla selle põhjuseks? Gini koefitsiendi näitaja mõõdab ebavõrdsust ühiskonnas sissetulekutest- väljaminekutest lähtuvalt, kuid ei näita ühiskonna heaolu taset, majanduskasvu. USA-s on küll kõrge Gini koefitsiendi näitaja, samuti on USA oma kuritegevuse näitajate poolest maailmas juhtival kohal, kuid ka heaolu ja ühiskonnas madalamal asetsevate gruppide sissetulekute suurus on kõrgem, seega on suhteline hüvedest ilmajäetus madalam, mis võib tingida teatud ajahetkel kuritegevuses langutendentsi.

Korrelatsioonanalüüsi puhul USA kohta vaatles autor vastavaid andmeid samuti kindla perioodi kohta. Alates 1960. aastast kuni 2000. aastani kümnendite lõikes ja 2000. aastast alates iga aastaselt. Vaadates Pearsoni arvulist näitajat antud muutujate osas USA kohta ilmneb, et korrelatiivne seos Gini koefitsiendi ja registreeritud kogukuritegevuse arvuliste näitajate vahel on olemas. Kuna Pearsoni korrelatsioonikordaja on suurem kui 0, antud juhul 0,43, on tegemist positiivse korrelatsiooniga. Vaatamata USA 90- ndate aastate õitsengu perioodile ja elatustaseme kiirele tõusule, säilis ühiskonnas sissetulekutes ebavõrdsus, mis avaldas mõju ka kuritegevuse arvulistele näitajatele.

Gini koefitsiendi näitaja Eestis on püsinud vaadeldaval perioodil suhteliselt stabiilne, vahemikus 0,34- 0,37, registreeritud kuritegevuse tase on aga kõikunud, saavutades kõrgeima taseme aastatel 2000.- 2001.a. Mõningast tõusu võib veel märgata 2008. aastal, kuid 2009. aasta tõi kaasa minimaalse languse. Samas ei tuvastanud autor läbiviidud uuringu käigus registreeritud kuritegevuse kasvu seoseid Gini koefitsiendi näitaja muutustega(kasvuga) samal perioodil, kuna nagu eelpool mainitud on Gini koefitsiendi näitaja Eestis püsinud stabiilsena. Sama võib mõningate eranditega väita ka kuriteonäitajate kohta.

Korrelatsioonanalüüsi puhul, kus Gini koefitsient on sõltumatute väärtuste hulk ja registreeritud kuritegude arv on sõltuvate väärtuste hulk, ütleb tulemus Pearsoni korrelatsioonikordaja 0,37 et Gini koefitsiendi ja registreeritud kogukuritegevuse arvu vaheline seos Eestis kogu registreeritud kuritegevuse osas perioodil 1995.- 2009.a on olemas. Tegemist keskmise positiivse korrelatsiooniga.

Sotsiaalteadustes loetakse tulemust 0,37 keskmiseks, seega võib antud tulemust tõlgendada kui keskmise tugevusega seost vaadeldud muutujate vahel.

Kui välja arvata üksikud juhtumid, siis uuringu käigus leidis kinnitust hüpotees: sissetulekute ebavõrdsus ühiskonnas, mis peegeldub Gini koefitsiendi näitajas mõjutab kuritegevuse arvulisi näitajaid. Kuritegevuse arvulised näitajad ei ole kasvanud, pigem on märgata minimaalset langust, kuid vaadeldes Gini koefitsiendi stabiilsust Eestis, on see ka normaalne, ebavõrdsus ühiskonnasiseselt ei ole kasvanud.

Ebavõrdsus ühiskonnas on kahtlemata mõjutatud mitmetest erinevatest faktoritest, kuid eelneva uuringu põhjal järeldab autor, et just sissetulekutest mõjutatud ebavõrdsus on üks kuritegevuse peamisi indikaatoreid. Sissetulekute stabiilsus ja võrdsem jaotumine ühiskonnas stabiliseerib ka kuritegevust, mis Eesti mastaabis tuli selgelt välja läbiviidud uuringu käigus vaadeldud perioodil. Ebavõrdsus ühiskonnas võib aga olla tingitud mitmetest eri faktoritest. Ebavõrdsus võib väljenduda tervishoiuteenuste kättesaadavuses, hariduses, tööpuuduses. Eestis oli kuritegevus üks kõrgemaid 2000. ja 2001. aastal, kus teadaolevalt oli ka töötuse tase Eestis üks kõrgemaid, 13,6%. (Andmed töötute arvu kohta on ära toodud antud töö lisas). Aastal 2009 on tööpuuduse kasv ja töötute arv Eestis kasvanud katastroofiliselt, mille põhjal võiks oletada, 2000. aasta kogemuse põhjal, et järgneb ka kuritegevuse kasv, kuid statistika näitab registreeritud kuritegevuse osas väikest langustendentsi, seega on ühiskonnas midagi muutunud, võib oletada, et töötukindlustus, mis 2000. aastal oli minimaalne, kuid nüüdseks on muutunud hüvitise maksmise tingimused ja kord, mis tagab inimestele parema toimetuleku, samuti muud sotsiaalsed toetused.

Sotsiaalsete tagatiste ja toetuste olemasoluga ning nende proportsionaalsusega mõjutatuna üldisest majanduslikust olukorrast võib seletada ka USA näidet, kus ühiskonnasisene ebavõrdsuse kasv on seotud kuritegevuse arvuliste näitajatega, kuid samas on Gini koefitsiendi näitaja kõikumised olnud suuremad kui registreeritud kuritegevuse kasv.

KOKKUVÕTE

Antud töös vaatles autor sotsiaalset ebavõrdsust ühiskonnas ning selle seoseid kuritegevusega. Käesoleva lõputöö eesmärk oli välja selgitada kas ja kuidas mõjutab sotsiaalne ebavõrdsus, vaadelduna läbi Gini koefitsiendi, kuritegevuse arvulisi näitajaid. Peamiseks ülesandeks Gini koefitsiendi arvutamise ja olemuse tõlgendamine ja selgitamine. Kuritegevuse näitajate põhjal ja Gini koefitsiendi arvnäitajate põhjal graafikute koostamine ja võrdlemine. Analüüsi tulemuste tõlgendamine.

Autor keskendus antud töös sotsiaalsele ebavõrdsusele, vaadeldes seda läbi Gini koefitsiendi näitaja ja selle seostele kuritegevusega Eestis ja seda nii isikuvastaste- ja, varavastaste kuritegude kui ka muu kuritegevuse osas. Samuti käsitleti kuritegevuse ja Gini koefitsiendi seoseid USA kohta.

Antud lõputöö käigus viis autor läbi uuringu, mis baseerub juba olemasolevatel andmetel. Uurimismeetoditeks oli ebavõrdsuse statistika ja selle seoste analüüs, mis kajastub Gini koefitsiendis ning kuritegevuse statistika. Andmete töötlemiseks kasutati korrelatsioonanalüüsi, kasutades selleks Pearsoni korrelatsioonikordajat.

Vaadates Pearsoni arvulist näitajat antud muutujate osas USA kohta ilmneb, et korrelatiivne seos Gini koefitsiendi ja registreeritud kogukuritegevuse arvuliste näitajate vahel on olemas. Kuna Pearsoni korrelatsioonikordaja on suurem kui 0, antud juhul r_b = 0,43 on tegemist positiivse korrelatsiooniga.

Eesti osas, ütleb tulemus Pearsoni korrelatsioonikordaja r_b = 0,37, et Gini koefitsiendi ja registreeritud kogukuritegevuse arvu vaheline seos kogu registreeritud kuritegevuse osas perioodil 1995.- 2009.a on olemas. Tegemist keskmise positiivse korrelatsiooniga.

Autor püstitas hüpoteesi: sissetulekute ebavõrdsus ühiskonnas, mis peegeldub Gini koefitsiendi näitajas mõjutab kuritegevuse arvulisi näitajaid. Hüpotees leidis kinnitust.

Kuidas uurimistulemusi edaspidi kasutada? Antud lõputöö raames läbiviidud uuringu tulemusi ei saa kasutada niivõrd igapäevases vanglatöös, vaid eelkõige õppetöös, näiteks Sisekaitseakadeemias õppe- eesmärgil. Ainetena, kus neid tulemusi on võimalik kasutada näeb autor eelkõige kriminoloogiat ja karistuspoliitikat.

SUMMARY

In this work the author examines social inequality in society and its relationship to crime. Of this thesis was to identify whether and how the impact of social inequality, the Gini coefficient, observed, crime figures set. The main task of calculating the Gini coefficient, and the nature of interpretation and clarification. Crime and the Gini coefficient, based on indicators, with graphs, figures, and compare. Interpretation of analytical results. Is the Gini coefficient rising crime affects whether a crime has seen an increase or decrease? The author deals with the nature of the research work of social inequality, as well as the relationship between crime, employment, education, social structures and values.

The author focused on the work of social inequality, the Gini coefficient, it is looking at the figure and its relationship to crime in Estonia and it is both a person and against, as well as other crimes against property crime.

Also, the Gini coefficient of crime and the links between the United States. In this thesis the author through the course of an analytical study, based on already existing data. Statistical analysis was inequality, the Gini coefficient, which is reflected in crime statistics as well. Processing of the data used for comparison - and the sociological analysis of correlation using the Pearson correlation coefficient.

By hypothesis: income inequality in society, which is reflected in the Gini coefficient expressed as a quantifiable impact on crime figures. Hypothesis was confirmed.

How do I continue to use research findings? This thesis carried out under the study can not be used for such everyday work of the prison, but especially in teaching, such as the Academy of the Internal Defence for educational purposes. Agents, which can be used to provide these results in particular, criminology and penal policy.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

Ahven, A; Salla, J. 2009. *Varavastane kuritegevus*. – Rmt: Kuritegevus Eestis 2008. Artiklite kogumik. (pp. 33- 56). Tallinn: Justiitsministeerium.

Aimre, I. 1995. *Sotsiaalne stratifikatsioon ja mobiilsus.* Tallinn: Eesti Riigikaitse Akadeemia.

Amartya Sen http://en.wikipedia.org/wiki/Amartya_Sen 17.03.2010.

Blackburn, M.R. 1999. *Understanding social inequality*. International Journal of sociology and Social Policy, 19, 1-20

Braid, C. 2006. *Economic Inequality*. - In: Encyclopedia of World Poverity. (pp. 288-289). Los Angeles: Sage Publication.

Breault, R.A. 2008. *Economic Inequality*. – In: Encyclopedia of the Social and Cultural Foundations of Education. (pp.677- 679). Los Angeles. Sage Publication.

Eesti Vabariigi Põhiseadus. RT I 2003, 64, 429

Gini coefficient http://en.wikipedia.org/wiki/Gini_coefficient 12.03.2010.

Hicks, D.A. 2004. *Poverty and Inequality*.- In: Encyclopedia of Leadership.(pp.982-986). Los Angeles: Sage Publication.

Klein, M; Borodin, A. 2009. *Eesti majanduslanguse võimalik mõju kuritegevusele 2009. aastal*. Tallinn: Politseiamet.

Klein, M. 2005. *Ühiskonna peegeldusi kuritegevuses*. – Rmt: Eesti edu hind. Eesti sotsiaalne julgeolek ja rahva turvalisus. Artiklite kogumik. Koostajad: E. Raska, T. Raitviir. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 145- 151.

Kudrjavtsev, V.N. 1998. *Genesis prestuplenia.* Moskva: Forum. (Vene keeles).

Leps, A. 1991. *Kuritegevus Eestis*. Tartu: Eesti Akadeemilise Õigusteaduse Selts.

Leps, A. 1993. *Criminology in Estonia: Research and Teaching in a Historical Perspective.* Tallinn: The Estonian State Police.

Leps, A; Remmel, M. 1997. *Crime and criminology at the end of the century.* Tallinn: Estonian National Defence and Public Service Academy.

Lindemann, K; Saar, E. 2008. *Suhtumine sissetulekute ebavõrdsusesse.* – Rmt: Sotsiaalse õigluse arusaamad Eesti ühiskonnas. Artiklite kogumik. Koostaja: H. Plotnik. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 210- 240.

Methodological Summaries: Measuring Inequity in Health http://www.paho.org/english/sha/be991ineq.htm 17.03.2010.

Rand Corporation http://en.wikipedia.org/wiki/RAND 21.03.2010).

Raus, T; Timmusk, L. 2005. *Kuritegevust mõjutavad sotsiaalmajanduslikud ja demograafilised tegurid.* Tallinn: Justiitsministeerium.

Rich, M. A. 2008. *Social Inequality*. – In: Encyclopedia of Race, Ethnicity and Society.(pp. 1251-1253). Los Angeles: Sage Publication.

Salla, J; Tammiste, B. 2009. *Vägivallakuritegevus*. – Rmt: Kuritegevus Eestis 2008. Artiklite kogumik.(pp. 23- 32).Tallinn: Justiitsministeerium.

Salla, J; Tammiste, B; Laur, E. 2009. *Kuritegevus Eestis 2008. aastal- kokkuvõte.* – Rmt: Kuritegevus Eestis 2008. Artiklite kogumik.(pp.8- 22). Tallinn: Justiitsministeerium.

Zhang, W. 2008. *Social Exclusion.* – In: Encyclopedia of Social Problems.(pp. 871- 873). Los Angeles: Sage Publication.

Tham, H. 1982. *Prestupnost i uroven zisni*. Moskva: Progress. (Vene keeles).

Theoretical study of the Gini index. 2004. European Commission: Eurostat.

Toomse, M. 2007. *Üldülevaade*. – Rmt: Sotsiaalne ebavõrdsus. Artiklite kogumik. Tallinn: Statistikaamet.

Trumm, A. 2010. *Kuidas vaesust mõista, määratleda ja mõõta?* – Rmt: Vaesus Eestis. Artiklite kogumik. Tallinn:Statistikaamet.

United States: Uniform Crime Report - State Statistics from 1960 – 2008 http://www.disastercenter.com/crime/ 21.03.2010).

Vangistusseadus. RT I 2008, 35, 213

Walsh, J. 2006. *Wealth Inequality*. – In: Encyclopedia of World Poverity:(vol 3, pp. 1159-1160). Los Angeles: Sage Publication.

Yitzhaki, S. 1979. *Relative deprivation and the Gini coefficient.* http://www.jstor.org/pss/1883197 21.03.2010.

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Tabel 1. Gini koefitsient väljaminekute järgi. Allikas Statistikaamet..... 28
Tabel 2. Kuritegevuse arvulised näitajad USA. 1960- 2008. 30
Tabel 3. Eestis registreeritud kuriteod aastatel 1995- 2001. allikas: Statistikaamet..... 31
Tabel 4. Eestis registreeritud kuriteod aastatel 2003- 2009. allikas: Statistikaamet..... 32
Tabel 5. Gini koefitsient ja registreeritud kuritegude üldarv Eestis aastatel 1995-2009 korrelatiivses sõltuvuses. 43
Tabel 6. Gini koefitsient ja registreeritud kuritegude üldarv USA-s aastatel 1960- 2008 korrelatiivses sõltuvuses. 44

Joonis 1.Gini koefitsient graafiliselt.(Eurostat 2004)..... 24
Joonis 2.Gini koefitsiendi dünaamika maailmas 1950- 2008 26
Joonis 3. Gini koefitsiendi dünaamika Eestis 1989- 2008. allikas: Statistikaamet..... 27
Joonis 4. Gini koefitsient ja registreeritud vara- ja vägivallakuritegevus kokku USA-s dekaadide lõikes. 34
Joonis 5. Gini koefitsient ja registreeritud vägivallakuritegevus USA-s dekaadide lõikes. 35
Joonis 6. Gini koefitsient ja registreeritud varavastane kuritegevus USA-s dekaadide lõikes..... 36
Joonis 7. Gini koefitsient ja registreeritud varavastane-, vägivalla- ja vara- ja vägivallakuritegevus kokku USA-s dekaadide lõikes. 37
Joonis 8. Kuritegevuse dünaamika Eestis 1995-2009. 38
Joonis 9. Registreeritud isikuvastased kuriteod levinumate kuriteo alaliikide lõikes 1995-2001. 39
Joonis 10. Registreeritud isikuvastased kuriteod levinumate kuriteo alaliikide lõikes 2003-2009. 40
Joonis 11. Muu kuritegevus. Narkokuriteod, liiklusõnnetuse põhjustamised, liikluskuriteod. 1995-2009. 41
Joonis 12. Registreeritud kuritegevus erinevate kuriteoliikide lõikes ja Gini koefitsient Eestis 1995-2009. 42

LISAD

Lisa. 1. Registreeritud töötute arv Eestis 1993- 2010. Allikas: Eesti Töötukassa. 23.03.2010.

Aasta	Jaan	Veebr	Märts	Apr	Mai	Juuni	Juuli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dets
1993			38 943	36 565	31 728	35 108	32 462	32 829	35 851	34 208	32 312	34 236
1994	36 775	39 958	42 914	44 043	41 065	38 064	34 453	34 162	33 393	33 277	35 701	34 270
1995	36 319	36 622	38 399	36 307	36 183	34 534	33 246	32 974	30 937	32 614	36 741	33 903
1996	40 078	40 614	39 702	39 807	39 134	35 092	37 004	34 946	35 867	37 709	37 610	37 348
1997	39 198	38 217	38 359	38 480	36 454	32 279	31 462	30 094	30 719	31 847	30 983	30 640
1998	33 406	33 071	34 850	34 381	31 984	29 080	28 794	28 383	30 280	32 175	32 252	34 462
1999	39 000	41 340	46 067	45 952	44 885	43 500	43 233	43 115	45 139	45 115	45 451	45 010
2000	47 080	48 293	49 724	45 700	45 356	43 006	41 751	42 429	42 876	47 573	50 293	51 330
2001	57 461	56 611	58 752	57 890	56 590	52 319	51 889	50 916	51 598	52 431	52 297	50 636
2002	54 717	53 672	53 087	52 870	50 011	45 220	45 233	44 073	44 952	44 779	45 917	44 422
2003	46 537	46 916	47 523	47 151	45 285	42 783	41 282	40 277	40 542	40 556	40 456	40 519
2004	42 144	42 180	42 559	41 102	39 365	31 766	35 210	34 270	33 193	32 485	32 675	32 306
2005	33 738	33 373	34 061	33 963	32 685	30 122	28 404	27 709	26 878	26 266	25 601	24 771
2006	25 127	23 783	22 853	21 226	19 235	17 139	15 812	15 279	14 891	14 544	15 236	13 607
2007	15 441	15 640	16 066	15 890	15 308	14 568	14 614	14 723	15 080	15 311	15 702	15 604
2008	17 764	18 590	19 427	19 465	19 366	19 285	20 065	20 929	22 402	24 857	28 365	32 500
2009	41 252	48 976	58 093	64 628	69 275	72 148	75 195	78 552	82 228	85 840	90 032	92 221
2010	97 391	99 065										